

Maandag 1 december 2003 de heenreis

We zitten in de trein, het is even na zeven uur 's morgens. Nog vroeger dan op een normale werkdag. Voor Vincent is het helemaal vroeg, die had in zijn onschuld een treinkaartje met korting gekocht. Ja, dat heb je met die mensen die altijd na negen uur reizen.

Onze reis naar Chili is begonnen, ons wacht 20 uur vliegen, overstaptijd niet meegerekend. Het is Ingrid's eerste grote kampeerreis en omdat we daarvoor veel extra spullen mee moeten nemen heeft ze stevig moeten bezuinigen op andere dingen: twee shirts voor ruim vier weken. Ook Vincent heeft gisteren tijdens het inpakken na wat dubben toch nog een onderbroek thuisgelaten! We zijn benieuwd wat ons wacht, wat we te zien krijgen, wat we gaan doen. Onze eerste vakantie samen.

Nog even en we stijgen op. Elke passagier wordt uitvoerig gecheckt vanwege onze overstap in Amerika. We moeten wat vragen beantwoorden zoals: Hebben jullie de tassen thuis ingepakt? Hebben jullie alles zelf ingepakt? Hoe is de reis naar Schiphol verlopen? Hebben jullie niets aangepakt van anderen? Hebben jullie kortgeleden spullen uitgeleend? Maar goed, we vallen niet door de mand en nu om bijna half twaalf staan we op het punt om op te stijgen richting New York: ruim 5.800 km, bijna acht uur vliegen, zes uur tijdsverschil.

De vlucht verloopt wat traag, af en toe een beetje dommelen, naar het toilet. De maaltijden zijn erg lekker. We drukken zoveel mogelijk achterover om te gebruiken bij het kamperen: bestek, bekertjes, zoetjes. Het laatste stuk is een ramp: we vallen ineens in een luchtzak een stuk naar beneden. Er breekt lichte paniek uit, het vliegtuig gaat up and down. Ingrid wordt in één klap zó misselijk. Vincent waait koelte toe, regelt een kotszak, houdt haar hand vast, de schat. Eindelijk landen we in New York, waar we onze bagage van de band moeten pakken en zelf officieel Amerika in moeten dragen. Vlak voor we opstijgen voor de volgende etappe worden we uitvoerig gecheckt, dit keer moeten we zelfs onze schoenen uitdoen! Zal wel ingevoerd zijn nadat een tijdje geleden iemand in het vliegtuig een schoenbom tot ontploffing probeerde te brengen. Ingrid is nog steeds een beetje misselijk aan het begin van de vlucht die 'bumpy' zou worden.

De vlucht naar Atlanta zit er bijna op. Met twee uur een kippeneindje. We snappen er inmiddels niets meer van want ons vluchtschema en wat ze ons hier vertellen, verschilt behoorlijk. Twee dingen, of eigenlijk drie zijn zeker: we zijn bijna in Atlanta, daar moeten we ettelijke uren wachten. Maar bovenal: Chili, here we come!! Omdat de Chileenen de V niet kunnen uitspreken is het vanaf nu Ingrid the Boss.

In Atlanta moeten we zo'n vier uur wachten en daarna begint het laatste stuk. We zitten wederom op de stoelen 38A en B, allemaal van te voren vastgelegd. Vincent neemt zijn slaappil vast in en Ingrid haar reispil. Na de Tri Colore met pesto proberen we te slapen ondanks de aanwezigheid van enkele blèrende baby's. "Is daar geen aparte klasse voor?". Het slapen lukt enigszins, maar we zijn blij dat het rond zes uur licht wordt. De zon bevindt zich net achter de vleugel en schijnt over het egale wolkendek dat boven de Humboldtstroom drijft. In de verte zien we vaag de eerste contouren van de Andes. We vliegen schuin op de kust aan en zien door de gaten in de bewolking diverse rivieren vanuit de bergen richting kust stromen. Beneden op de grond ziet het er mooi en gecultiveerd uit. We zien huizen met zwembaden erbij. Het landschap wordt steeds vlakker en weidser. Weids genoeg voor Santiago, een stad met zes miljoen inwoners.

Dinsdag 2 december Santiago

Om iets na negen uur landen we in Santiago. De reep en het stukje kaas die Vincent had laten vallen zijn ingepikt door een Amerikaanse muts die achter ons zat. Voor het gemak kiezen we voor een iets duurder shuttle busje dat ons voor het hotel kan afzetten. Eerst

bellen we een drietal hotelletjes op. Twee zitten vol, maar het derde heeft nog plaats. Ingrid wisselt geld (1.000 Chileense peso's = fl. 2,70) en Vincent verzamelt een plattegrond en andere info bij een aardige vrouw die weet te vertellen dat een busje \$ 5 p.p kost. Als we de aankomsthal uitkomen, worden we opgevangen door de man van de busjes die beweert dat het \$ 6 p.p moet kosten. Begint die ellende nu al? Nou ja, taxichauffeurs bij vliegvelden zijn nu eenmaal de meest beruchte soort. Na wat gesoebat, doet hij het toch voor 5. Onderweg naar 'ons' hotel Paris zien we dat de Chilenen al aardig in de kerststemming zijn. Bij het oude treinstation en op een groot kruispunt staan enorme kerstbomen, gesponsord door Coca Cola. Nadat we twee heren hebben afgezet rijden we een sfeervol wijkje met kasseienstraatjes in. We worden bij de verkeerde hoek, honderd meter van ons hotel afgezet, maar dat merken we pas als we uitgestapt zijn.

De oude eigenaresse van het familiehotel Paris op de Calle Paris No 813 verwacht ons. We krijgen een kamer aan de voorkant van het hotel. De kamer is klein, maar sfeervol door het authentieke interieur en een balkonnetje. Even opruimen en dan kunnen de pijpen afgeritst en de sandalen aangetrokken worden want het is hier een aangename 26 °C. We steken de verkeersader over naar het centrum. Het is behoorlijk druk. Er rijden tientallen gele stadsbussen en er lopen duizenden Chilenen over de trottoirs. Alles ziet er schoon en georganiseerd uit en aan luxe ontbreekt het ook niet. De mensen zijn over het algemeen goed gekleed.

Ons eerste doel is de Plaza de Armas, hét historische stadscentrum. Er is hier genoeg te zien. Op het bomenrijke plein staan zelfs palmen en tientallen schilders hebben er hun ezel opgesteld. Een tweetal straatkunstenaars houdt een grote groep mensen aan zich gekluisterd en betrekken ons onverwachts in hun act. Het publiek lacht zich een ongeluk. Of ze ons nu uit- of toelachen weten we niet, maar we trekken ons zekerheidshalve terug. Relaxt zitten de mensen op de mooie banken te praten. Schoenpoetsers wachten op klandizie. Timmerlui zijn bezig een grote 'kerstboom' in elkaar te zetten. De houten panelen zijn bedekt met neptakjes. We hebben inmiddels rammelende trek en vinden iets waar we met wat kunst- en vliegwerk iets weten te bestellen. Vincent een vegetarische laagjespannenkoek, erg lekker en overdadig met een glas melk. Ingrid een sandwich met ham en tomaat en een glas melk met fruit. Als ze aan moet geven welk fruit, zegt ze maar 'Ja' op het eerste het beste voorstel van de verkoopster. Iedereen is erg vriendelijk en behulpzaam, zowel in de winkels als op straat. Sommigen kunnen geen Engels, anderen een beetje, maar we komen er altijd uit.

We komen vrij snel uit op de volgende plaza, Plaza de la Constitución met een beeld van oud-president Allende en het Palacio de la Moneda, ooit het woonhuis van de president en nu de werkplek van een hele batterij al dan niet hooggeplaatste ambtenaren. Het is inderdaad een immens gebouw dat tijdens de militaire coupe op 11 september 1973 zwaar beschadigd werd door bombardementen en later weer in oude luister hersteld. Pal voor onze neus wisselt de wacht. We mogen de gebouwen niet in, dus via de binnenplaats gaan we er snel via de andere poort weer uit en pakken de metro naar het centraal station, want dat zag er gisteren vanuit onze minibus op weg naar het hotel heel mooi uit. Het is een oud, gerestaureerd station dat echter nog niet helemaal af is. We kunnen er dan ook nog niet in, maar we vinden een ander verzetje: Vincent gaat naar de kapper. Met allerlei schaatjes, borsteltjes en tondeuses smijt de kapster zich erin. Vincent glimlacht tevreden. Een Sundae-ijsje bij McDonald's ter verkoeling maakt het compleet.

Een stukje lopen, een stuk met de metro en weer een stukje lopen brengt ons bij Cerro San Cristóbal. Dit is een heuvel met zicht op Santiago en op de top een beeld van Maria. Het gaat nogal steil omhoog, dus we kiezen voor het gondelbaantje. Boven bij het beeld aangekomen zingt een klas onder leiding van een paar nonnen. Natuurlijk willen zij ons in hun beste Engels van alles vragen en stelt de hele groep zich aan ons voor. Giechelend en zwaaiend lopen ze naar beneden. Dat is ook wat ons tot nu toe is opgevallen; hoe aardig, hulpvaardig, geïnteresseerd en nieuwsgierig de Chilenen zijn.

We willen eigenlijk lopend afdalen maar omdat het, zonder dat wij er erg in hebben, al vrij laat is dalen we ook weer af met het gondelbaantje. Omdat het hier tot een uur of elf licht blijft, krijg je een vreemd gevoel van tijd en is het steeds weer later dan we denken.

Afijn, weer terug in ons wijkje Londres Paris gaan we op zoek naar een restaurantje maar dat blijkt helemaal niet mee te vallen. Uiteindelijk vinden we er één, pal naast ons hotel notabene. We zitten op een binnenplaats met op ons bord een lekker stukje zalm. Al met al een mooie dag waarin we al zoveel gezien hebben. Santiago vinden we een aantrekkelijke stad, vooral omdat het zoveel groen heeft; bomenrijen langs alle straten, bij de drukke brede straten vind je steeds een ruime groene middenstrook, eigenlijk meer een smal park. Overal wordt het gras goed onderhouden en erop lopen of liggen mag.

Woensdag 3 december Santiago - Punta Arenas

Vannacht heerlijk geslapen, maar toch zijn we vroeg wakker omdat het zo vroeg licht is en ook een beetje door de vele bussen die haast onafgebroken langsrazen. We ontbijten in de grappige kleine hoteleetskamer en nemen de metro naar halte 'Los Heroes'. Van hieruit willen we met een reguliere bus naar het vliegveld, maar er stopt meteen een taxi voor onze neus die ons voor een leuk prijsje naar het vliegveld wil rijden mits we met z'n vieren zijn. Twee Belgen willen persé op de bus wachten omdat ze gisteren door een taxichauffeur waren opgelicht (12.000 peso's betaalden de dombo's). Wij gaan voor 4.000 samen met twee locals.

Bij het inchecken voor onze vlucht naar het uiterste zuiden, wordt tot onze verbazing naar een naam plus telefoonnummer van een contactpersoon gevraagd in verband met een 'ongelukje' of zo. Mmm, is dit nu gewoon handig of moeten we er meer achter zoeken? Het bellen naar een hotel in Punta Arenas lukt niet bepaald, maar dat probleem lossen we ter plaatse wel op. We stijgen om elf uur op van het splinternieuwe vliegveld voor de vlucht naar het zuiden met een tussenstop in Puerto Montt. Het regent hier pijpenstelen, maar we hoeven er gelukkig niet uit. Een stewardess weet te vertellen dat het in Punta Arenas weliswaar kouder, maar ook droger is. Het ligt tenslotte ruim 2.000 kilometer zuidelijker dan de hoofdstad.

Vanuit het vliegtuig zien we aan de linkerkant het Andesgebergte met zijn grote witte ijsvelden liggen. Hoe zuidelijker we komen, des te minder groen we zien. Het landschap wordt steeds ruiger. Tegen twee uur landen we op het kleine vliegveld van Punta Arenas. Eenmaal onderweg met de airportbus is het eerste dat opvalt de platgewaaide struiken. Het schijnt hier altijd te waaien. Tot nu toe lijkt dat mee te vallen en bovendien schijnt de zon heerlijk. Als we uit de bus stappen, drommen hordes jonge vrouwen om ons heen die stuk voor stuk mooie hostels aanbieden. Onze keuze valt op Gloria die een kamer aanbiedt inclusief ontbijt voor 9.000 peso's. Haar hostel ligt niet ver van het centrum. Zoals veel huizen is ook dit volledig uit hout opgebouwd.

Meteen boeken we voor morgen een pinguïntoer en gaan daarna het stadje in op weg naar de plaza. Hier en daar staan kunstig rondgesnoeide bomen. Er lopen vrij veel mensen op straat waarvan de meesten er goedgehumeurd uitzien. Dit komt, naar wij vernemen, omdat het vandaag de eerste warme zonnige dag is in Punta Arenas. Met 14 °C is het zelfs een aangenaam warme dag voor de tijd van het jaar. Er rijden veel taxi's (collectivo's) rond en dit komt doordat er verder geen andere vorm van openbaar vervoer is en de meeste mensen geen eigen auto hebben. Als er plaats is, kun je altijd meerijden en deel je de kosten met de andere passagiers. De taxi's rijden op gas dat lokaal gewonnen wordt en maar 120 peso's per liter kost (± fl 0,30). Bij een van de busbedrijven reserveren we alvast onze busreis overmorgen naar Puerto Natalas waar we een vierdaagse trekking gaan doen.

We wandelen naar het gemeentelijke theater waar toevallig de diploma-uitreiking van een lagere school aan de gang is. Het is de laatste schooldag. De conciërge neemt ons

mee naar het balkon waar hij ons gezellig tussen de ouders parkeert. We zijn net op tijd om het volkslied te horen en daarna begint de uitreiking die regelmatig wordt onderbroken voor een muzikaal intermezzo. Heerlijk kneuterig allemaal. Na drie kwartier hebben we het wel gezien. Als we weer op straat staan om negen uur zijn we verbaasd dat het nog licht is. We waren even vergeten dat we in het diepe zuiden van Chili zijn.

Van daar uit lopen we richting het water waar op een vervallen steiger een groep aalscholers met hun vleugels gespreid zitten te drogen. Als we dichterbij proberen te komen, staan we ineens voor de kazerne. Precies hier heb je het beste uitzicht op de vogels. Er komt meteen iemand aangelopen als we over het kazerneterrein heen met onze verrekijker naar het water turen. De man is in burger en vraagt in uitstekend Engels waar we naar kijken. Tot onze verbazing laat hij ons binnen en loopt mee naar de waterkant waar we een ongedwongen gesprek met hem hebben. Hij vertelt dat hij onder andere in Parijs gelegerd is geweest en nodigt ons nu zelfs binnen uit in zijn kantoor. Als we in de ruime kamer plaatsnemen blijkt pas dat hij de bevelhebber van deze bevoorradingskazerne is. Tijdens de thee hebben we het over Nederland dat hij vanuit Parijs bezocht heeft. Hij vond alles mooi behalve de drugsgebruikers op de Zeedijk. Verder gaat het nog even over de voetbalwedstrijd Nederland-Schotland met Van Nistelrooy en ontmoeten we zijn twee zoontjes die ons in het Engels gedag moeten zeggen. Bij het afscheid krijgen we twee sleutelhangers en een tip voor een goede muziek-cd mee. Morgen kan Vincent terugkomen om zijn tas door de legerkleermaker te laten repareren.

Het is al na tien als we bij restaurant 'La Luna' aanschuiven waar het nog gezellig druk is. We hebben soep, pasta met zeebanket, salade en wijn. Aan de wand hangt een grote wereldkaart waar iedere gast een vlaggetje in het land van herkomst mag prikken. Omdat Nederland volgeprikt is, belandt die van ons dan maar in Cambodja. Ook Engeland is bezaaid met vlaggen. De straten zijn uitgestorven als we terug naar ons hostel wandelen.

Donderdag 4 december Pinguinexcursie

De dag begint met een smakelijk ontbijtje van Eric, de Franse vriend van Gloria die goed Engels spreekt en in een duur hotel in Parque Nacional Torres del Paine werkt. Omdat wij daar ook heen willen is deze informatiebron voor ons een buitenkansje. We horen hem dan ook helemaal uit. De Calafate-jam die bij ons op tafel staat, smaakt trouwens prima. Pas als het potje bijna leeg is komen we er achter dat het van de Duitser is die bij ons aan tafel zit, ai!

Omdat Vincents tas ernstige vormen van verval vertoont, moet hij hem voor we op stap gaan zeker nog laten repareren. Bij een leerbewerkingsbedrijfje waar ze o.a. paardenzadels maken is het zo gefikst. Dan slaan we in een grote supermarkt onze lunch in en pinnen de nodige peso's. Handig dat dit in de supermarkt kan. Om bij de steiger te komen, kunnen we volgens Eric voor 250 peso's p.p colectivo no. 15 nemen. Tijdens het wachten stopt er een busje met een oude man. Hij wil ons na enig onderhandelen voor 500 naar de haven brengen, de opstapplaats voor de excursie.

In een oud houten gebouwtje koopt Vincent de kaartjes. De boot is inmiddels aangekomen. Het lijkt meer een inrijdvrachtboot met een overdekte ruimte voor de passagiers. Als de klep eenmaal op de kade ligt lopen de eilandbewoners met hun handen vol bagage van de boot. Iets later schepen wij, samen met 70 anderen, in en zetten koers richting Isla Magdalena in de Straat van Magellan. Het weer is nog steeds ongekend goed. De zon staat aan een wolkenloze hemel en het is bijna windstil, iets dat hier zeer ongewoon is. We zoeken buiten een plekje in de zon waar we toevallig naast een ander Nederlands stel komen te zitten. De reisplannen en tips worden over en weer uitgewisseld. Gedurende de twee uur durende tocht zien we aalscholers en ook al een paar pinguïns die met de boot meezwemmen. Er is een gids aan boord die de excursie coördineert om chaos te voorkomen. Volgens hem hebben we geluk, normaal gesproken gaan er zo'n 150 mensen mee met deze excursie. Vorige week kon de boot niet eens afmeren bij het eiland door de hoge golven. Ze moesten toen onverrichterzake terugvaren naar het vasteland.

Nu is het water bijna zo vlak als een spiegel en is het afmeren geen enkel probleem. Onze gastvrouwen en -heren in de vorm van een tiental pinguïns staan ons bij de loopplank al op te wachten. We krijgen één uur de tijd om het uitgezette wandelpad naar de vuurtoren annex bezoekerscentrum te verkennen en laten de meute voor ons uit lopen om in alle rust van de beesten te kunnen genieten. Er zitten niet minder dan 60.000 paartjes plus hun jongen op het eilandje. Ze leven in ondiepe holen in de grond. De dieren zien er koddig uit door hun stuntelige manier van voortbewegen. Zonder op ons te letten steken ze voor en achter ons het pad over op weg naar de zee waar honderden pinguïns naar voedsel zoeken. Er zijn ook tientallen broedende zeemeeuwen die vlak langs het pad hun nesten hebben. Na het nodige gefotografeer eindigen we bij de vuurtoren op het hoogste deel van het eiland. In de vuurtoren wonen de eilandwachter en een Duitse biologiestudent.

We nemen even een kijkje in het minibezoekerscentrum op de begane grond en daarna wringt Vincent zich via de smalle trappen omhoog naar de top. Vandaar heb je rondom een mooi panoramisch uitzicht over het eiland en het omliggende water. Omdat wij de achterhoede vormen, lopen de wachter en de biologiestudent met ons mee om er zeker van te zijn dat er niemand op het eiland achterblijft. Zo krijgen wij mooi de gelegenheid om onze vragen af te vuren. De student laat ons een nest van dichtbij zien. De jongen zien er kwetsbaar, maar grappig uit. De ouders staan constant op de uitkijk omdat stormvogels de jongen anders opeten.

Ieder jaar verlaten alle pinguïns het eiland om altijd weer naar hetzelfde eiland terug te keren. Dit jaar kwamen de volwassen mannetjes samen met de jonge mannetjes op 6 september op het eiland aan om nieuwe nestholten te bouwen. Pas als het bedje gespreid is komen de vrouwtjes. Als de eieren eenmaal gelegd zijn wordt er 30 dagen op gebroed. Nadat ze uitgekomen zijn duurt het 60 dagen voordat de jongen uit hun hol komen. Ze zijn dan zo vetgemest dat ze vaak groter en zwaarder zijn dan hun ouders. Eenmaal in het water zijn ze een gemakkelijke prooi voor de zeeleeuwen.

Na deze interessante uitleg stappen we op de boot waar de gids nog meer uitleg geeft. Onderweg praten we nog een tijd met hem. Onder andere over het bijzondere feit dat Nederland voor een derde onder de zeespiegel ligt. Hij blijkt econoom te zijn en weet daarom veel te vertellen over de Chileense economie, maar ook weet hij tot onze niet geringe verbazing te melden dat de recessie in onze verzorgingsstaat voorspelbaar was. Dat hij zoveel weet over ons kleine landje streelt ons.

Doordat de gids ons zo heeft beziggehouden met zijn interessante verhalen zijn we ongemerkt de haven ingevaren. Na een warm afscheid rijden we met een colectivo terug naar het centrum van Punta Arenas en doen bij de supermarkt alvast inkopen voor onze vierdaagse trekking in PN Torres del Paine. 's Avonds gaan we weer uit eten bij La Luna en checken onze mail in het meest oubollige internetcafé dat we ooit gezien hebben. Bloemetjesgordijnen, porseleinen poesjes in de ramen en de eigenaar op leeftijd die in een spencer rondloopt. Kan het nog kneuteriger?

Vrijdag 5 december Punta Arenas – Puerto Natalas – PN Torres del Paine

Aan het ontbijt snoepen we weer van de Calafate-jam van de Duitser. Deze keer biedt hij het zelf aan. We geven Gloria een fles wijn voor de goede zorgen en nemen een visitekaartje mee voor als we hier later terugkomen. Bij 'Bus Fernandez' staat de bus al klaar om in te laden. We hadden eergisteren twee zitplaatsen voorin gereserveerd voor het mooiste uitzicht. Om stipt half negen vertrekken we. Als we de hoek om gaan, komen er twee jongens met grote rugzakken aanrennen. In Nederland zou zo'n bus waarschijnlijk gewoon doorrijden onder het motto; 'Dan had je maar op tijd moeten zijn, want tijd is tijd!' maar hier wordt meteen gestopt. Evengoed hebben de jongens geluk want als ze tien seconden later waren gearriveerd hadden ze alleen de achterkant van de bus nog gezien.

Met enige scepsis beginnen we aan deze rit. Andere reizigers hadden gezegd dat het landschap onderweg saai is en je geen dieren ziet, maar niets is minder waar; wij vinden het een bijzonder landschap, kaal en ruig met maar enkele bomen. Verder zien we ibissen, twee nandu's en een vos die je overdag zelden ziet. Kortom, wij vinden het een geweldige rit maar wij hebben dan ook het geluk dat het weer zich van zijn beste kant laat zien. Een blauwe lucht met schitterende schapenwolken.

Tegen de middag zijn we in Puerto Natalas, van oorsprong een vissersdorp, maar nu een sfeerloos toeristisch stadje met 20.000 inwoners. De bebouwing bestaat alleen uit laagbouw, het meeste van hout. We kopen bij 'Maria José Bus' meteen voor dezelfde dag twee retourtjes à 11.000 peso's naar Parque nacional Torres del Paine. Daarna lopen we naar hostel 'Evelyn' om alle bagage die we tijdens de trekking niet nodig hebben te stallen met de belofte dat we na de trekking in haar hostel zullen overnachten. Evelyn is een zeer vriendelijke vrouw die ons nog wat tips aan de hand doet over het park. Puerto Natales zelf stelt weinig voor, maar het omringende landschap is spectaculair. Als we voor een picknicklunch aan het water zitten, kijken we uit op de bergen met hun besneeuwde toppen. Veel tijd hebben we niet want om half drie gaat onze bus. Ons gehaast blijkt onnodig want de bus vertrekt met een half uur vertraging.

Het is twee uur rijden naar PN Torres del Paine met halverwege een drinkstop bij een café in 'the middle of nowhere'. Het waait er verschrikkelijk, het opwaaiende zand schuurt de blote huid. Na de stop is de weg door een heuvelachtig landschap onverhard. We zien een kudde Merinoschape van de gelijknamige kwaliteitswol. Bij de ingang van het park ontstaat er enige opwinding; Ingrid heeft de eerste guanaco's ontdekt, een van de vier lamasoorten die er zijn. Later zullen we er nog veel meer zien. We schrijven ons in waarbij je ook moet opgeven hoeveel dagen je denkt te blijven en betalen de parkentree van 8.000 peso's p.p. De camping inclusief het transport er naartoe kost 3.500 peso's p.p. Het duurt even voor het transport geregeld is, maar na een kwartiertje wachten vertrekken twee minibusjes voor de laatste zeven kilometer naar de camping. Een grotere bus zou te breed zijn voor de hangbrug halverwege. De komende vier dagen willen we de twee rechterpoten van de W-route lopen. De laatste etappe naar de Grey Gletsjer laten we door tijdgebrek zitten, want we hebben een veel grotere gletsjer op het programma staan: de Perito Moreno in Argentinië.

De camping is er een van het soort zoals Vincent ze van Amerika kent. Zeer landelijk, ruim, geen hekken en bij iedere plaats een picknicktafel. Het is niet druk zo vroeg in het seizoen dus er zijn nog genoeg vrije plaatsen. Het wordt een strategische plek langs een rivierbedding met uitzicht rondom en een boom binnen handbereik voor de drooglijn. We vragen ons af waarom bijna iedereen zijn tent tussen het struikgewas heeft staan. Daar waar je net geen uitzicht hebt. Dat merken we zodra Vincent gaat koken en het steeds harder begint te waaien. Verstoep tussen de struiken probeert Vincent de wind te slim af te zijn wat maar gedeeltelijk lukt. Het gaat steeds harder waaien. Tussen het koken door zetten we alle scheerlijnen van de tent uit voordat hij wegwaait. De wind valt soms helemaal weg en verandert voortdurend van richting zodat het bijna onmogelijk is om uit de wind te koken. Na het geploeter met de brander kunnen we dan toch aanschuiven voor een voedzaam pastagerecht uit een pakje. Dat is smullen na zo'n lange dag.

Na het eten wandelen we nog even naar een naburig chique hotel en een kleine kampswinkel. We ontmoeten een berggids die niet te beroerd is onze vragen over het wandelgebied te beantwoorden. Vooral ook waar het bergpad dat we morgen willen gaan lopen begint, want dat staat nergens aangegeven.

Zaterdag 6 december naar de voet van Torres del Paine

Na een zeer stille (de wind was gaan liggen) nacht ontwaken we uit een diepe slaap. Met samengeknepen ogen ontbijten we in de vroege ochtendzon met zelfgemixte muesli met rozijnen en vette melkpoeder uit Punta Arenas. We hebben zicht op ons doel van van-

daag: Torres del Paine, drie hoge puntige granietpieken waaraan het park zijn naam te danken heeft. Tegen tien vertrekken we goed ingesmeerd tegen de zon. In het winkeltje kopen we nog wat verse broodjes en een goedje dat door de verkoopster als broodbeleg wordt aanbevolen; Dulce de Leche, een zoete pasta op melkbasis met caramelsmaak. Dit wordt al gauw onze favoriet.

De wandeling gaat het eerste uur 310 meter vrij steil omhoog om daarna weer 55 meter te dalen naar de Refugio Chileno, een knusse berghut met een houtkachel. Om bij weg te soezen! We komen er om een uur aan, dus aardig op schema maar niet heus. Na een welverdiende rust gaan we verder. We hebben nog twee uur te gaan waarvan het tweede uur een flinke klim naar het uitkijkpunt is. Het pad gaat via een hangbrug over een ijskoud helder bergriviertje, door een bos en langs een kleine waterval waar tientallen bloemen langs hangen. Inmiddels zijn er wat wolken het dal binnengedreven. Na een uur nemen we een korte pauze langs de rivier om de energiereserves op peil te brengen voor het laatste deel van de heenweg. De dulce de leche smaakt prima! Bij de afslag naar Campamento Torres begint de steile klauterpartij over de grote rotsblokken die daar door een reuzenhand achteloos neergegoot lijken te zijn. Om de moeilijkheidsgraad wat op te voeren begint het ook zachtjes te miezeren. We halen de regenponcho's tevoorschijn en hebben veel profijt van de wandelstokken die je kunt gebruiken om jezelf omhoog te duwen. Er komt geen einde aan de klim. Een Nederlandse jongen die afdaalt, is nogal pessimistisch en adviseert ons af te dalen omdat er boven toch geen zicht is. Maar wij klimmen door, we zijn er nu bijna!

Nog een paar meter over de grote rotsblokken en we staan boven bij het uitkijkpunt op de Torres del Paine. De hoogtemeter geeft 1.135 meter aan. We hebben de 830 hoogtemeters vanaf de camping niet voor niets geklommen want als we boven aankomen, zien we recht voor ons de drie pieken in al hun grootsheid opdoemen uit de laaghangende bewolking. De Australische campingburen zijn er ook zodat we snel wat foto's van elkaar kunnen nemen. Wij trakteren op Topdrop om de succesvolle beklimming te vieren. Vijf minuten later zijn de pieken aan het oog onttrokken maar we zijn optimistisch en willen wachten tot ze weer tevoorschijn komen. Maar in de 50 minuten die we boven zijn, krijgen we alleen regen en wind om onze oren.

Tegen half vijf beginnen we aan de afdaling die lastig te vinden is. De stenen zijn glad van de regen wat de afdaling nog moeilijker maakt en bovendien heeft Ingrid last van haar bovenbenen gekregen. Bij Refugio Chileno eten we de laatste broodjes met dulce. Onze Australische burens komen net aan als wij vertrekken. Zij heeft er ontzettend veel moeite mee. Als wij de laatste lange afdaling beginnen loopt een Chileense vrouw pal achter ons mee. Na een tijdje toch maar eens gevraagd of alles goed gaat en dan vertelt ze dat ze het eng vindt om alleen te lopen. Vincent heeft inmiddels last gekregen van een oude blessure aan zijn linker knie, maar toch gaat het laatste stuk snel: in anderhalf uur lopen we naar beneden tegen tweeënhalf uur op de heenweg. Beneden aangekomen bedankt de vrouw ons hartelijk voor de 'begeleiding' en slaat rechtsaf naar het luxe resort waar zij verblijft. Wij lopen door naar onze tent die gelukkig nog overeind staat. Het is tegen negen uur, we zijn bijna elf uur onderweg geweest en hebben achttien kilometer gelopen. Voor Ingrid een beetje veel voor een eerste dag.

Snel nemen we een hete douche en maakt Vincent een gemakkelijk pastagerecht klaar. Het is nog lang licht zodat we bij daglicht kunnen eten. Ingrid duikt meteen haar nieuwe slaapzak in want ze is bekap. Als wij al lang op één oor liggen, horen we de auto van de Australische burens het veld oprijden, zo lang hebben zij over de afdaling gedaan.

Zondag 7 december naar Campamento Italiano

Door de inspanningen en de buitenlucht hebben we een prima nachtrust. Vincent staat als eerste op en ziet bij het toilet een roofvogel en vanaf het einde van de camping een kudde van zo'n 30 paarden opgedreven worden door twee cowboys. Ze denderen zonder een tent te raken dwars over de camping heen. Ingrid ligt nog in bed en hoort alleen het

hoefgetrappel. Het is bijna jammer om deze mooie plek deze ochtend alweer te verlaten. Het uitzicht is prachtig vanaf onze plaats langs het riviertje en er zijn veel vogels en paarden. Maar op het moment dat we ons dit realiseren, zijn we al te ver met het inpakken. Door de wind gaat dit vrij omslachtig omdat we regelmatig achter wegwaaiende dingen aan moeten rennen. Als we klaar zijn nemen we afscheid van de Australiërs. We zullen ze niet meer zien want ze zijn met de auto en de volgende etappe is alleen voor trekkers. In het winkeltje kopen we de laatste broodjes, kaas en water en tegen de middag gaan we dan eindelijk op pad. Het eerste stuk is hetzelfde als gisteren, maar na de hangbrug gaan we links in plaats van rechts. Volgens de kaart zal de route er als volgt uitzien: vier uur tot Refugio Los Cuernos en dan nog twee uur tot ons einddoel, Campamento Italiano. Zes uur voor achttien kilometer moet kunnen, dachten wij.

Na een half uur hebben we al een stop om wat koeien met kalveren te fotograferen. De tocht gaat verder langs het schitterende Lago Norderskjöld, maar ondanks de schoonheid om ons heen krijgen we wat twijfels over onze keus om vandaag al weer zo'n lange wandeling te maken, en nu zelfs met zware bepakking. Waarom hebben we zo'n haast? We hebben een grof schema gemaakt voor de komende twee weken, maar daar valt natuurlijk best wat in te schuiven. Zeker gezien Ingrids vermoeidheid na de lange wandeling van gisteren zou het wijs en aangenaam geweest zijn om een dagje te rusten in ons mooie kamp. Nu is er echter geen weg meer terug, we zijn al te ver gevorderd. Gelukkig is de wandelroute meer dan de moeite waard. Overal om ons heen staan struiken met rode bloemen, de zogenaamde 'Fire Bush'. Het doet Vincent aan de rododendron in Nepal denken. We ontmoeten twee meisjes die van de andere kant komen. Ze vertellen dat ons nog een heel mooi traject wacht met o.a. een aantal condors.

We steken een aantal bergriviertjes over en komen in het gebied van de condors. Hoog boven ons zweven ze majestueus door hun luchtruim. Deze reuzen onder de vogels houden zich vaak in berggebieden op. Ingrid loopt al een tijdje op haar tandvlees, ondanks wat gouden tips van Vincent: 'Droge stenen zijn het beste' (tegen het uitglijden) en 'Altijd hoogte bewaren'. Ze heeft de tocht van gisteren nog in de benen zitten en is niet gewend om met zo'n zware rugzak te lopen. Steeds vraagt ze hoe ver het nog is naar Refugio Los Cuernos. We spreken af dat we bij het refugio eerst wat warm eten en dan beslissen of we er de tent opzetten of toch nog doorlopen naar Campamento Italiano. En dan ineens, vrij onverwachts kunnen we de hut zien staan. Het is nog maar tien minuten voor we het laatste houten bruggetje vlak voor de hut oversteken. Hier moet Vincent zo nodig nog even een foto maken van een vermoeid kijkende Ingrid. Het laatste stukje tot de hut is een martelgang, het huilen staat haar nader dan het lachen. Om zes uur trekken we eindelijk onze schoenen uit en kunnen we aanschuiven in de gezellig volle hut. Ingrid behandelt haar pijnlijke voeten terwijl Vincent voor beiden een stevige uitsmijter besteld. Na een tijdje begint Ingrid zich langzaam wat beter te voelen. We besluiten door te lopen naar ons einddoel omdat het nog maar twee uur lopen is en we anders de tent een keer extra moeten opzetten en afbreken. Het blijft lang genoeg licht, dus dat is geen probleem.

Als we vertrekken, zien we dat er rondom de hut eigenlijk geen plaats meer is voor een extra tent. Kortom, we hebben geen keus en moeten door. Er zit nog een gemene klim van 120 meter in het pad dat overigens nog steeds een mooi uitzicht over het meer biedt. We worden hier voor het eerst ingehaald vandaag, zo stil is het op dit pad. Ook dalen we helemaal af naar het meer waar we ineens over een zwart/wit kiezelstrand lopen. Het blijken lavakiezels te zijn. Heel bijzonder! Ondanks de vermoeidheid en de haast om voor het donker binnen te zijn nemen we er toch een foto van. Later hebben we dit verschijnsel niet nog eens gezien. Wat verder moeten we door een groot drassig gebied waarbij de zompigheid niet te omzeilen is. Het pad houdt hier op. Met behulp van onze wandelstokken moeten we een route zoeken zonder dat daarbij onze schoenen vollopen. Het is wat heen en terug lopen, maar uiteindelijk voelen we weer vaste grond onder onze voeten.

Om negen uur 's avonds bereiken we na achttien kilometer eindelijk Campemento Italiano. Een 'camping' op 550 meter hoogte onder de bomen met wat ronddwalende kampeerders. We vinden een prima plekje niet ver van de toiletten, al merken we snel dat die nog niet af zijn. De hut waar we ons in kunnen schrijven zal wel verderop staan. Dat zoeken we later wel uit. Het opzetten van de tent gaat al veel sneller. Ingrid gaat op zoek naar de hut om water te halen, maar hoe ze ook zoekt; een hut is er niet. Een medekampeerder wijst enigszins wanhopig naar de rivier. Langzaam begint het door te dringen, er is hier helemaal niets: geen toilet, geen hut, geen douche, geen winkeltje ... nada! Alleen heel veel water, rechtstreeks van de gletsjer, dus ijskoud! Gelukkig hebben we genoeg eten bij ons en Vincent draait een heerlijke maaltijd in elkaar. Tegen elf uur kunnen we eten. Ingrid heeft het koud en eet vanuit haar slaapzak. In de verte horen we regelmatig een doffe dreun weerklinken die aan onweer doet denken.

Maandag 8 december de French Valley

De zon schijnt als we wakker worden, we zijn precies een week op pad. Ingrid heeft last van spierpijn en Vincent heeft alleen maar goed geslapen. Hij gaat water voor de thee en koffie uit de Rio del Frances halen en vindt een alternatief toilet op de berghelling met links uitzicht op de meren en rechts op de bergen. Er tussenin ligt de French Valley waar we vandaag een wandeling gaan maken. Het uitzicht is prachtig, al maakt de harde wind het er allemaal niet eenvoudiger op. Vincent ontdekt nog meer, namelijk dat we vannacht minimaal één muis op bezoek hebben gehad. Het zakje cashewnoten is half opgevreten en in een lekker ontbijtbroodje staan ook wat tandjes. Enfin, we hebben toch nog een ontbijt met muesli, thee en cappuccino.

Om iets over elf uur vertrekken we voor een ontspannen wandeling zonder zware rugzak. Dat wil zeggen; Ingrid wordt vandaag vrijgehouden en hoeft alleen maar te wandelen. Het weer is beter dan we dachten. Bij de tent onder de bomen was het veel donkerder en leek het bewolkt. Het doel voor vandaag is Campemento Britania, op de kaart staat er tweeënhalf uur voor. De liefhebbers kunnen daarna nog een uur door naar het uitkijkpunt. Weer horen we onder het klimmen regelmatig een doffe dreun. Mmm, bij een helderblauwe hemel is onweer in ieder geval uitgesloten. Hoe dichterbij de gletsjer komen, hoe harder de dreunen klinken. Eindelijk ontdekken we waardoor ze veroorzaakt worden. Regelmatig zien we een groot blok ijs van de gletsjer losbreken. Enigszins vertraagd klinkt de dreun en daarna zien we een sneeuwlawaan verstuiven.

We gaan veel over grove stenen die onhandig lopen en langs een snelstromende bergriever tot aan een zeer winderig plateau waar we even pauzeren. Het uitzicht op de gletsjer is van hieruit fantastisch. Langs de blauwe lucht glijden vreemde wolken met een vage purperen rand. Na nog een klein uur lopen, stoppen we weer even langs de rivier om onze bidons bij te vullen. Bij Ingrid is de pijp nu helemaal leeg. Niet helemaal verwonderlijk na gisteren. Ze wil terug waardoor Vincent het plan om naar het uitkijkpunt te klimmen in rook op ziet gaan. Maar het geluk is met hem want als we alweer een half uur zijn teruggelopen merkt Ingrid dat ze haar nieuwe zonnebril is verloren. Al snel komen we er via via achter dat een meisje hem gevonden heeft. Het enige 'probleem' is dat ze op weg is naar het uitkijkpunt voorbij Campemento Britania. Vincent 'offert' zich op en gaat er achteraan. Ingrid zal zolang wachten.

Vincents verhaal:

Na drie kwartier stug doorlopen in mijn eigen tempo ben ik bij Campemento Britania. Ook hier moet ik door een stuk 'wetland'. Het kamp bestaat uit niet meer dan een stuk of drie koepeltenten met jonge fanatieke kampeerders. Dan nog even een laatste klim over grote rotsblokken naar het uitkijkpunt dat op 920 meter hoogte ligt. Enigszins buiten adem zoek ik een mooie plek om rond te kunnen kijken. Er zit een aantal mensen van het uitzicht te genieten, maar er is maar één vrouw die alleen zit dus dat zou degene met de zonnebril moeten zijn. En ja hoor, als ik er naar vraag, tovert ze hem tevoorschijn. Helaas wel iets beschadigd.

Het uitkijkpunt ligt eigenlijk aan de achterkant van de drie Torres del Paine-pieken die nu goed te zien zijn. Aan de andere kant kijk je tegen een amfitheater van gigantische afmetingen aan, naar schatting zo'n anderhalf tot twee kilometer breed. Gelukkig voor Ingrid is het zicht minder mooi dan op de gletsjer. Dit is ook het gebied waar tientallen kleine beken samenstromen tot de bergrivier die ook langs ons kamp stroomt. Na als dankje Sarah wat snacks gegeven te hebben vertrek ik weer.

Vincent ruikt naar zweet, maar heeft de zonnebril gelukkig gevonden. Ingrid is behoorlijk afgekoeld en stijf van tweeënhalf uur rondhangen en daarom gaan we meteen door naar het plateau zodat ze een beetje warm kan lopen. Hier besteden we zoveel tijd aan het fotograferen dat Sarah ons al weer inhaalt. Ze vertelt ons heel enthousiast over het Fitz Roy-gebergte in Argentinië waar wij ook heen willen. Zeker iets om naar uit te kijken!

De terugtocht is voor Ingrid erg zwaar. Ze voelt elke stap en tot twee keer toe struikelt ze. Tegen zeven uur zijn we terug bij onze tent. We zijn zeven-en-een-half uur onderweg geweest, voor ons doen kort. De drie aardige, maar luidruchtige Israëlitische jongens die afgelopen nacht nog naast ons stonden, zijn al weer vertrokken. Ons wacht een rustige avond. Vincent maakt cup-a-soup en we eten chips om het zoutgehalte op peil te brengen. Hij wast zich heel dapper in de ijsskoude rivier en maakt aardappelpuree met een sausje uit een zakje. De thermoshirts hangen uit te dampen aan de waslijn. Het is bijna vermakelijk om te zien hoe de nieuw aangekomen mensen tevergeefs naar het sanitair zoeken. Minder leuk zijn de muggen die we met veel moeite uit de binnentent kunnen houden. Van een jongen horen we dat de boot die we morgen willen halen om een uur 's middags gaat. Volgens schema is het twee uur lopen naar Lake Pehoe, voor ons tweeënhalf?

Dinsdag 9 december naar Lake Pehoe en door naar Puerto Natalas

We staan vroeg op want we willen om tien uur gepakt en weg zijn. Op een provisorisch bankje genieten we van ons ontbijtje tot het plotseling instort en Vincent languit achterover gaat tot grote lol van Ingrid. We zijn meteen wakker. Het pakken gaat al geroutineerd, maar het blijft een hele klus. Om half tien vertrekken we met volle bepaking. Bij de wild stromende rivier raakt Vincent tijdens het fotograferen bijna een van zijn wandelstokken kwijt, maar hij weet hem net te redden voordat hij in het water verdwijnt. We gaan een wankele hangbrug over waarna er een lange maar relatief vlakke wandeling volgt. Het smalle pad gaat door dichte Fire Bush-struiken en volgt de oever van een meer waar de harde windvlagen mooie golfpatronen vormen. Een stel tegemoetkomende wandelaars weet te vertellen dat de boot al om half 1 vertrekt, dus we hebben weinig tijd over.

Net op tijd zijn we bij Lake Pehoe. Er staat een hut en er is een tentenveld. Het kan hier erg hard waaien en daarom staat er bij iedere kampeerplek een houten windscherm. Wij lopen snel door een miezerige regenbui naar de steiger want daar staan al heel wat mensen in de rij op de boot te wachten en wij hebben geen zin om achter te moeten blijven. Dan komt er in de verte een catamaran aanstuiven die, als hij dichterbij komt, groter is dan verwacht. We kunnen zonder problemen mee. Alle tassen gaan op een hoop in het midden van de zitruimte. Het ticket van 10.000 peso's is inclusief een warme drank. Tijdens de boottocht hebben we weer mooi zicht op de drie Torrespieken. Aan de overkant van het meer zien we het luxe hotel waar Eric uit Punta Arenas werkt. Na een half uur zijn we er. De bus staat er al, maar we hebben nog een half uur voor we vertrekken. Vincent loopt nog even snel naar een uitkijkpunt over het meer.

Tijdens de busrit door PN Torres del Paine zien we nandu's eigenwijs om zich heen kijken en hele kuddes guanaco's door de velden rennen. Op een gegeven moment moeten we zelfs even stoppen om de guanaco's over te laten steken. Vooral de jonkies die onbekend zijn met voertuigen hebben het er niet zo op en schieten schichtig weg. Om half drie zijn we terug bij de in/uitgang van het park. De trekking zit er op! We kunnen terugkijken op een fantastische ervaring.

Als de bus halverwege bij hetzelfde restaurantje als op de heenweg stopt duiken de meesten als wolven op de zakken chips en andere snacks. Alsof ze dagen niets gegeten hebben. Vincent besluit nog even een kudde Merinoschapen voor een foto, maar ze laten zich niet verrassen en slaan massaal op de vlucht. Als we verder rijden, voelen we ons rozig worden. De helft van de passagiers ligt al te slapen. Om vijf uur zijn we terug in Puerto Natales waar we bij Evelyn een kamer met glanzend blauwe satijnen lakens betrekken. We gaan er meteen op uit om bustickets voor El Calafate in Argentinië te scoren. Voor 15.000 peso's per persoon zijn we klaar. Daarna hangen we de tent in de tuin te drogen en kunnen we eindelijk weer warm douchen. Ook onze stinkende thermoshirts kunnen weer eens goed uitgewassen worden.

Na deze grote schoonmaak gaan we het centrum van het stadje weer in voor wat zakelijke dingen. Vincent verzilvert een aantal travellercheques, samen zoeken we wat ansichtkaarten uit voor het thuisfront en doen we boodschappen voor de komende dagen. In Argentinië is het levensonderhoud namelijk een stuk duurder. We hebben inmiddels een gezonde trek gekregen en daar gaan we wat aan doen in het tachtiger jaren restaurant 'El Rincón de Tata'. De wanden zijn opgesierd met LP's en er wordt de bijbehorende muziek gedraaid. Erg sfeervol allemaal en de pizza smaakt ook prima. Twee meiden vertellen dat je in Argentinië de Perito Moreno-gletsjer kan combineren met een avondrit naar El Chaltén, het dorpje in het Fitz Roy-gebergte. En zo worden de handige tips over en weer uitgewisseld. Na het eten zoeken we een internetcafé op waar we een Nederlandse krant openen om te zien of er nog schokkende dingen zijn gebeurd en om het tweede deel van ons reisverslag te versturen. Ingrid is vooral geïnteresseerd in de geboorte van de Koninklijke baby Amalia. Terug in de kamer ruimen we eerst de ergste rommel op waardoor het toch nog erg laat wordt. Om middernacht liggen we erin.

Woensdag 10 december Puerto Natales – El Calafate (Argentinië)

Om zes uur staan we al weer naast ons bed om de laatste restjes in te pakken. Evelyn en haar man hebben een smakelijk ontbijt klaar gezet. Jammer dat een Fransoos alle lekkere cake op zit te vreten. Om kwart over zeven rijdt de bus voor. Handig hoor die service, dat scheelt je een hoop gesjouw. Al snel arriveren we bij de grens. Het Chileense douanekantoor is een houten gebouwtje dat al helemaal in de kerstsfeer is opgetuigd. Het duurt even voor iedereen uit de bus een entreestempel in zijn paspoort heeft. Ook de handbagage wordt gecontroleerd. Dan rijden we verder door een stuk niemandsland om een paar kilometer verder in the middle of nowhere bij het Argentijnse douanegebouwtje een tweede stempel te halen. Vincent vindt de Argentijnse vlag maar gewoontjes en bovendien erg vaal.

De rit is echt fantastisch als je tenminste van uitgestrekte pampa's en onverharde wegen houdt. Hier en daar zien we wat verdwaalde guanaco's en nandu's lopen. De nanduwijfjes hebben het trouwens goed voor elkaar. De mannetjes paren met een aantal wijfjes. Die zorgen dat er wat eieren gelegd worden waarna het mannetje de eieren verzamelt en ze uit mag broeden en ook de kids mag opvoeden. Wat het vrouwtje ondertussen doet is onduidelijk.

Mede door het oponthoud bij de twee grensposten doet de bus er iets minder dan vijf uur over om in El Calafate te komen. Het is een opgepompt toeristendorp dat dé trekpleister van Argentinië is. Of eigenlijk is dat de vlakbij gelegen Perito Moreno-gletsjer. Bij de bushalte staan weer een hoop ronselaars op ons te wachten. Ze zijn absoluut niet opdringerig waardoor het geen kwaad kan om naar hun promotiepraatjes te luisteren. Vaak kom je op deze manier voor een redelijk bedrag in hele comfortabele hostels terecht. Zo belanden wij deze keer in 'Los dos Pinos', door ons al snel omgedoopt in 'De Twee Pinten'. We hebben samen met twee andere kamers onze eigen keuken en de twee losse bedden in onze kamer zijn al snel omgebouwd tot één groot bed. Daarna boeken we bij de receptie voor morgenochtend een toer naar de gletsjer én voor 's middags een bus naar El Chaltén. Je kunt hier zo'n beetje alles met Amerikaans dollars betalen. Toch wis-

selen we voor de kleinere uitgaven maar wat dollars voor Argentijnse peso's. Voor een dollar krijg je bijna drie peso's.

Net buiten El Calafate ligt een natuurgebied waar we een leuke wandeling doorheen maken. Er zitten bij Laguna Nimez veel vogels, waaronder flamingo's. Helaas hebben twee zwerfhonden een gat in de omheining gevonden en jagen ze de vogels regelmatig de stuipen op het lijf. Tot overmaat van ramp vinden ze het ook nog eens leuk om ons als hun baasjes te beschouwen door speels om ons heen te rennen. Op weg naar het centrum zien we heel wat oude auto's rondrijden. Van oude Europese types tot van die grote Amerikaanse benzineslurpers. We eten in restaurant 'Casablanca' een verrukkelijke pizza. Het is een vreselijk leuke tent met 'onze' muziek. Daarna doen we vast wat boodschappen voor morgen. Als een jongen van de supermarkt merkt dat we uit 'Holanda' komen informeert hij tot ons vermaak bij Ingrid naar Amalia, de baby met wel vijf namen. Maxima is duidelijk een beetje van hun en een beetje van ons. Nou, we zijn zeer vereerd met zoveel belangstelling!

Donderdag 11 december Perito Moreno

De stilte in dit deel van het dorp heeft onze nachtrust zeker geen kwaad gedaan en uitgeslapen staan we op. We moeten wel meteen in actie komen want ons buurmeisje heeft zichzelf opgesloten in het toilet en haar vriend is nog in diepe slaap. Net als we de deur open hebben komt meneer op het geroep van zijn vriendin af. We kunnen alle vier de humor er wel van inzien.

Na een snel ontbijt stappen we iets voor achten in de klaarstaande bus, we moeten bijna een kwartier wachten tot de laatste jongen als een zombie komt aanzakken. Het is toch wel moeilijk om op tijd te zijn! We maken nog een rondje door het dorp om andere mensen op te halen zodat we met een volle bus op stap gaan naar de Perito Moreno-gletsjer. Het ligt 80 kilometer van El Calafate en om ons bezig te houden begint gids Natalja aan haar verhaal over de gletsjer en de omgeving. Al snel ligt meer dan de helft te slapen. Voor ons onbegrijpelijk als je door zo'n mooi landschap rijdt. Tijdens een fotostop zien we in de verte in het grote Lago Argentina een vreemd blauw 'ding' drijven. Het blijkt een ijsberg te zijn die is losgebroken van de gletsjer.

Aangekomen bij de Perito Moreno maken we met de hele groep eerst een wandeling waarbij veel interessante feiten worden opgesomd. Zo is de gletsjer zo'n 30 kilometer lang, aan de voet vier à vijf kilometer breed en 40 tot 70 meter hoog. Men beweert dat de Perito Moreno de enige gletsjer ter wereld is die niet kleiner wordt. De ijsmassa schuift twee meter per dag richting het Lago Argentina. Daar vormt zich een immense ijsbrug die altijd door een samenloop van omstandigheden om de vier jaar doorbraak. Media van over de hele wereld kwamen op dit natuurgeweld af. Waarschijnlijk onder invloed van het gat in de ozonlaag is dit hele proces vertraagd; de laatste doorbraak was in 1988! Ruim een maand na onze thuiskomst is in februari 2004 de ijsbrug na zestien jaar weer doorgebroken.

Dan is het tijd om, dik aangekleed tegen de koude wind, op de boot te stappen die ons tot onder aan de gletsjer brengt. De gletsjer geeft een enorme kou af. We kijken recht tegen de gigantische muur van ijs aan. De boot moet er 200 meter vandaan blijven in verband met vallende 'ijsblokjes'. Het gaat niet zozeer om het ijs als wel om de golven die dat ijs veroorzaakt. Je kunt wel raden hoeveel water een ijsblok van 35 tot 40 meter hoogte kan verplaatsen. Constant horen we gekraak in het ijs wat een voorteken kan zijn voor een breuk. En dan ineens valt er een 'klein' stuk van de ijswand in het water. Na 30 seconden bereiken de golven de boot die heftig op en neer deint.

Na een uur is dit unieke uitje helaas voorbij en lopen we met zijn tweeën naar de houten terrassen die een fantastisch uitzicht op de gletsjer bieden. Er staat hier ook een bord met de tekst dat er mensen zijn omgekomen door rondvliegende ijsblokken. Gelukkig geldt deze waarschuwing alleen ten tijde van een ijsdoorbraak. Ergens op het water zien we een stipje. Bij nadere bestudering blijkt het 'onze' boot van zojuist te zijn. Wat lijkt

dat ding klein bij de gletsjer! Bij elk gekraak draaien alle hoofden als op commando dezelfde kant op. Pas als er ook een doffe klap te horen is weten we dat er een stuk ijs afbreekt. Het wachten is echter nog steeds op de 'grote klap' waar iedereen voor komt. Omdat de zon niet fel schijnt, valt er maar weinig. Ingrid is zelfs zo bang om de klap te missen dat ze een versnelde pas inzet als ze achter een rijtje bomen moet lopen dat het uitzicht belemmert. Ze wil hier eigenlijk niet weg voor we een groot stuk ijs hebben zien vallen. Maar helaas, de natuur valt moeilijk te sturen, dus we zullen terug moeten zonder dit fenomeen gezien te hebben. Zo langzaam mogelijk lopen we de trappen op richting de bus, daarbij de gletsjer niet uit het oog verliezend. En dan, geloof het of niet, als we boven aangekomen zijn, horen we een harde klap en zien we een ijsblok met een hoogte van zo'n 35 meter langzaam in het water vallen. De ohhh's en ahhh's zijn niet van de lucht. Met een compleet tevreden gevoel stappen we in de bus. Op de terugweg naar El Calafate zit bijna de hele bus te slapen. Om iets over vijven zijn we terug in ons hostel.

Te voet gaan we naar het busstation waar de 'regular' avondbus naar El Chaltén om zes uur vertrekt. Het wordt een niet al te comfortabele rit van 220 lange kilometers, grotendeels over een onverharde weg. De bus zit vol met locals en echte cowboy's die inkopen gedaan hebben en nu op weg zijn naar hun afgelegen dorpjes. De smalle steenslagweg voert door een desolaat landschap met slechts sporadisch een scheefgewaaide boom en wat struiken. Soms rennen er wat jonge guanaco's hard met de bus mee. Halverwege de route hebben we een stop bij een idyllisch gelegen boerderij annex bakkerij. Het is een soort oase in the middle of nowhere. De eigenaar bestiert er een koffie- en thee café bij waar je natuurlijk de versgebakken lekkernijen kunt proeven. Buiten worden we bezig gehouden door een kleine guanaco van één week oud die de show steelt. Een beetje onwennig en nieuwsgierig laat hij zich schuchter aaien.

Snel nadat we vertrekken valt Ingrid weer eens in slaap. Ze heeft snel last van wagenziekte en slikt daarvoor reistabletjes met als bijverschijnsel een niet te onderdrukken slaap. Vincent geniet volop van de omgeving die niet ontsierd wordt door afrasteringen en allerlei telefoon- en elektriciteitskabels. Hier en daar staan loslopende paarden. De gok om links in de bus te gaan zitten is een goede. Zo heb je urenlang vrij uitzicht over een enorm gletsjermeer dat ontspringt in het Fitz Roy-gebergte. Echt druk kun je het op deze weg niet noemen met welgeteld vier auto's tijdens de laatste uren. In de toekomst zal dat aantal misschien gaan oplopen want er wordt hard aan het verbeteren van deze doodlopende route gewerkt. Het loopt al tegen elven als het donker wordt en we in de verte tussen de bergen lichtjes zien branden. Dat moet El Chaltén zijn, enigszins verborgen tussen de bergen.

Na het uitladen van de rugzakken gaan we met onze hoofdlamp en een kaartje op zoek naar het hostel waar we gereserveerd hebben. Het dorp is erg klein, dus het is snel gevonden. We nemen de eerste kamer die aangeboden wordt want we willen nog maar één ding en dat is; zo snel mogelijk naar bed! Om middernacht vallen de luiken dicht.

Vrijdag 12 december El Chaltén

Heerlijk uitgeslapen in het stapelbed in ons vierpersoonshok. Slapen in een tent is geen optie hebben we besloten. Het waait hier echt te hard. De geschiedenis van het dorp El Chaltén gaat niet ver terug. Het dorp is in 1985 ontstaan door de vraag naar accommodatie voor de eerste stroom bergwandelaars. Langzaam is het dorp uitgegroeid tot wat het nu is. Voorzieningen zoals een bank of een postkantoor vind je hier niet, dus je moet wel voldoende cash meenemen als je naar dit afgelegen dorp wilt. De meest houten gebouwen en huizen staan langs de gravelhoofdstraat en wat zijstraten. Op de hoeken staan authentiek uitzierende straatnaamborden en om het sfeerbeeld compleet te maken stuift er een oude cowboy op zijn paard door de hoofdstraat. Je gelooft je ogen bijna niet, alsof we midden in een wildwest-film terecht zijn gekomen.

Vandaag doen we het rustig aan, althans dat is de bedoeling. Met een korte wandeling en een beetje relaxen komen wij de dag wel door! Om te beginnen gaan we naar de kleine

bakkerswinkel waar we onszelf verwennen met bruin brood, witte chocola en cakejes. Rond de middag beginnen we met wat een korte wandeling naar Lago Torre moet worden. Het smalle steile pad gaat over mooie weiden met bloemen vanwaar we een weids uitzicht hebben op de 3.405 meter hoge berg waaraan dit gebergte haar naam te danken heeft, de Fitz Roy. Bij een mooi uitkijkpunt over een breed dal en een gletsjer verorberen we de lunch van bruin brood met dulce de leche en kaas met avocado. De pit stoppen we in de grond zodat hier binnenkort misschien een avocadoboom groeit.

We bestuderen de kaart grondig en besluiten om toch nog een stukje extra te lopen. Het is hier ook zo indrukwekkend! We dalen af naar het dal en komen daar al gauw twee cowboys tegen met een hele rits bepakte paarden achter zich aan. Dat moet de uitrusting van een groep bergwandelaars of klimmers zijn. Bij een kruising van paden kunnen we kiezen; een route van twee of vierenhalf uur terug naar El Chaltén. We zouden het rustig aan doen en kiezen dus de korte route. Dit blijkt een goede keus want om de eerste bocht stuiten we op een groep van 15 groene papagaaien met een rode staart. Ze laten zich zeer dicht naderen voor een goede foto.

Het pad klimt geleidelijk omhoog door een bos, langs vennen en omgewaaide bomen. Boven gekomen twifelen we bij een meer over de route. Je mag het hier helemaal zelf uitzoeken. Het trail naar Lago Capri lijkt helemaal weg! Het is inmiddels harder gaan waaien en kouder geworden. Ingrid zit er een beetje doorheen. We stoppen maar weer eens in de lichte en eten koekjes met honing. De honger speelt Ingrid parten. Gelukkig hebben we genoeg energierijk eten bij ons voor onze korte wandeling!

Uiteindelijk kruist ons smalle pad een soort hoofdpad waar een bord staat. Nog twee uur naar El Chaltén!? 'Ja maar...?'. Nou, vooruit maar. Het uitzicht op twee gletsjers is fantastisch waardoor de vermoeidheid snel vergeten is. Het laatste deel van de wandeling is zeer de moeite waard door het weidse uitzicht over een groen- en purperachtig gekleurd dal. Het is nog 300 meter afdalen tot het dorp. We komen om half acht helemaal aan de andere kant het dorp binnen bij de officiële ingang van het park waar een zwart en een wit paard staan die hun hoofden synchroon draaien als we de camera op ze richten.

Aan deze kant van het dorp vind je de nieuwere hostels en winkels. Er is zelfs een hostel waar je kunt internetten voor twaalf peso's per uur. Bij een kruidenier doen we de inkoop voor morgen. Het dochtertje van de eigenaresse speelt met Ingrid en haar wandelstokken. Als we gedag zeggen begint ze te huilen. Ons hostel zit nu toch vol, maar gelukkig hebben we onze eigen kamer. Het is Ingrid haar beurt om te koken. De gaskachel gaat aan en de port en rum komen op tafel. Onder het eten besluiten we dat het morgen een echte rustdag wordt en we de dag daarop naar de Fitz Roy willen. Onze korte wandeling van vanmiddag duurde uiteindelijk toch nog bijna acht uur. We zijn enigszins rozig en moe....

Zaterdag 13 december rustdag in El Chaltén

Uitgeslapen tot half tien, dan gaat Vincent eruit. Ingrid wil nog een tijdje blijven liggen. Met gevaar voor eigen leven ontsteekt Vincent de kachel zodat we in een enigszins verwarmde keuken kunnen ontbijten. Plannen voor vandaag: lummelen, beetje lezen en uit eten gaan. Morgen zullen we daar na de lange wandeling geen puf voor hebben. Na het ontbijt doen we de was, verkennen het dorp verder en doen nog wat boodschappen. Op de kaart zien we dat er een 'salto' (waterval) in de buurt is. Misschien een leuk doel voor een korte wandeling, het is 'maar' tien kilometer heen en terug. Niet te geloven dat we dit nu al als een ommetje zien. Maar eerst regelen we dat we morgen met een busje voor vijftien peso's p.p naar Puerto Rio Eléctrico worden gebracht. Van daar af willen we naar de Fitz Roy-berg en zo kunnen we zonder heen en terug te moeten wandelen een nieuwe route lopen.

De wandeling naar de waterval is zeer relaxed, want vlak. We lopen langs de weg, maar daar rijdt nauwelijks verkeer. Zorg wel dat je aan de goede kant loopt, anders vang je al-

le stof. Het lijkt hier altijd te waaien. Eerst komen we langs een oud pittoresk wit huisje dat een eindje van de weg af staat. Er woont nog steeds een boerenfamilie die niets met het toerisme hier van doen heeft. Iets verder lopen we langs het kampeerveld waar we ook hadden kunnen staan. Naast de drie tentjes die er staan hebben de kampeerders met takkenbossen hoge windschermen gebouwd. We zien een hele kudde paarden met drie cowboys de rivier doorwaden. Helaas, we hebben de camera niet schietklaar. Bij de waterval klimmen we langs de linkerzijde omhoog tot het volgende niveau en daar blijken we nog hoger te kunnen, maar eerst genieten we van een lunch. De waterval is niet zo groots als we op een briefkaart zagen, dat zal pas in het voorjaar te zien zijn als het warmer is. Vincent gaat in zijn eentje naar een 80 meter hoger gelegen rotsplateau. Omdat hij nog steeds niet tevreden is over het uitzicht gaat hij nog zo'n 120 meter hoger en daar heeft hij een prachtig zicht op het diepe dal dat als een mes door de bergen snijdt. Na samen afgedaald te zijn eten we de laatste restjes op. Intussen turen we naar de besneeuwde bergtoppen en de mooie wolkenluchten zoals je ze zelfs in Nederland niet ziet. We hebben gedurende de hele wandeling nog geen andere toeristen gezien. Dat is wat dit gebied zo aantrekkelijk maakt wat ons betreft.

Terug in het dorp duiken we het eerste het beste hostel in waar we onszelf trakteren op een kop thee met een heerlijke taartpunt. Als deze wandeling al een beloning waard is, dan verdienen we voor gisteren op zijn minst een lintje. Vincent heeft namelijk zojuist uitgerekend dat onze korte wandeling van gisteren niet minder dan zo'n 25 kilometer was.

's Avonds gaan we bij de overburen uit eten in hun sfeervolle houten blokhut. De houtkachel knettert dat het een lieve lust is. We bestellen pompoensoep met kaas en 'Lorco', een witte bonengerecht. Aan de wand hangen oude zwart/witfoto's uit vervlogen tijden. 65 jaar geleden was deze hut multifunctioneel. Het was café, bank, postkantoor, handelsplaats enz. in één. Er was toen geen dorp, maar deze hut fungeerde als een sociaal/zakelijke ontmoetingspunt voor alle bewoners van dit uitgestrekte gebied. Pas in 1985 verloor de hut zijn oude functie en werd omgebouwd tot dit restaurant waar wij nu heerlijk zitten te eten.

Zondag 14 december Fitz Roy

Vandaag gaat de wekker al om zeven uur. Een uur later staan we startklaar. Het busje is op tijd en we vertrekken met nog twee wandelaars. Onderweg zien we hazen rennen en rechts waadt weer een kudde paarden opgedreven door een cowboy door de rivier. Ze gaan tot en met hun buik door het water. De onverharde weg gaat door een mooie kloof steeds dieper het gebergte in. Na een half uurtje zijn we bij Hosteria El Pilar. Het enige hostel aan deze kant van de Fitz Roy. Deze 3.405 meter hoge gigant gaat ondanks het stralende weer gedeeltelijk in de wolken verscholen. Ingrid trekt eerst haar handschoenen aan want het is toch nog redelijk fris zo vroeg en dan gaan we van start. We volgen de Rio Blanco door een bos met witte orchideeën. Als we steeds hoger klimmen, hebben we af en toe schitterend zicht op de Fitz Roy en een gletsjer die uitmondt in een meer waarin ijsblokken drijven. In de diepte zien we met de verreijkster kleine figuurtjes (mensen) bewegen. Nu pas zien we hoe groot de gletsjer en de ijsblokken zijn.

Bij een open vlakte wil Vincent voor de foto het plaatje wat mooier maken en begint met takken te sjuwen om in de voorgrond te plaatsen. Het oog wil ook wat, maar volgens Ingrid lijkt het meer op een uit de kluiten gewassen kerststukje. We lopen verder naar Campemento Poincenot waar behalve wat tentjes ook een groep paarden beladen met expeditiemateriaal staat. Met uitzicht op de Fitz Roy lunchen we hier zittend op een boomstam. Vanaf onze zitplaats zien we op een lange helling kleine gekleurde figuurtjes omhoog klimmen. Mmm, dat ziet er wel heel steil en hoog uit. Dat doen we maar niet besluiten we. Alhoewel Vincent nog twijfelt. We besluiten nog een stukje verder tegen een berg op te lopen alvorens we de route terug nemen. Over de Rio Blanco ligt een houten bruggetje waar je volgens het bord maar met één persoon tegelijk over kan/mag. Hier spreken we een Amerikaans stel dat heel enthousiast is over de klim naar 'Lago de

Los Tres' en 'Lago Sucia' ietsje verderop. Op weg naar het klimmerskamp 'Camp Rio Blanco' besluit Vincent dat hij toch naar boven wil. We zijn hier nu éénmaal. Ingrid heeft er begrip voor en we verdelen de koekjes en de druivensuiker. Zij zal vast langzaam terug lopen naar El Chaltén waar we afspreken bij het taartencafé.

Vincents verhaal:

Camp Rio Blanco heeft zelfs een eetschuur van ruwe planken die enig comfort biedt aan de klimmers die hier soms weken achtereen bivakkeren. Een klimmer vertelt dat hij in een uur omhoog en in een uur omlaag is gegaan. De hoogtemeter wordt op nul gezet zodat de klim kan beginnen. Zo onbeschermd tegen de zon op de rotsachtige berghelling wordt het al snel warm. Het klimmen gaat ondanks het beschadigde trail erg goed. Het onderdeel klimmen is echt iets voor mij. Na 20 minuten sta ik al 360 meter hoger. Dan volgt het steile deel. Na 38 minuten sta ik 470 meter hoger op de rand van de het grote rotsblokkenplateau. Het uitzicht is naar alle windrichtingen spectaculair. Je kunt over het hele berggebied waar we al gewandeld hebben kijken, inclusief Lago Viedma en Lago Capri. Maar het mooiste is het bevroren meer achter me waar een laag sneeuw van 20 centimeter op ligt. Er lopen klimmers overheen. Aan de overkant van het meer zie je een spoor naar de top van een berg lopen, waarschijnlijk hun doel. Ik realiseer me hoeveel geluk we met het weer hebben. Van anderen die hier al geweest waren, hoorden we dat ze al hun kleding inclusief muts en wanten nodig hadden om de elementen te trotseren en de Fits Roy nog niet konden zien. Nu sta ik hier in m'n T-shirt en het is nog warm! Dan zweven er ineens majestueus drie condors hoog door de lucht!

Een pad links van het bevroren meer leidt naar Lago Sucia dat nog mooier is als het eerste. Het is een half bevroren kratermeer, met drijvende ijsschotsen, dat 200 meter lager in een kom ligt. Jammer dat Ingrid het niet met eigen ogen kan zien. Na het nodige 'bewijsmateriaal' geschoten te hebben begin ik met de afdaling om Ingrid niet te lang alleen te laten lopen. Oriënteren is niet haar sterkste eigenschap en wie weet is ze inmiddels verdwaald. De afdaling tot het Camp Rio Blanco kost me 25 minuten. Bij het eenpersoonsbruggetje tank ik m'n drinkfles vol. En nu in hoog tempo achter Ingrid aan. Het pad gaat voor een deel door een drassig gebied waar het echt zoeken is naar de droge route. Balancerend over allerlei boomstammetjes haal ik de overkant. Vanaf dit punt is het volgens het bord nog zo'n twee uur tot het dorp. Tijdens de afdaling neem ik toch nog even tijd om van bovenaf een foto van het betoverende dal van de 'Rio de las Vueltas' te maken. Dit is de rivier waar we de kudde paarden doorheen zagen waden. Tijdens het laatste deel van de afdaling begint m'n linker knie weer eens op te spelen, maar gelukkig kan ik hem ontlasten door wat meer op m'n wandelstokken te leunen. Tegen zes uur loop ik het café binnen waar Ingrid gelukkig glunderend achter een pot thee mét kruimelpunt zit.

Ingrids verhaal:

Mij vergaat het heel anders. Ik loop op m'n gemakje terug naar El Chaltén, zo'n acht kilometer. Leuk om een keer in je eentje het pad te moeten zoeken, te bedenken hoe je het beste aan de andere kant van een riviertje kan komen. Het weer is subliem, ik loop voor het eerst sinds Santiago met opgestroopte mouwen. Het eerste stuk is vlak wetland, erg mooi. Daarna door de bossen en langs een brede vallei. Uitvoerig bekijk ik de bloemen en hou ondertussen goed in de gaten wat de wolken rondom de Fitz Roy doen. Ik wil in ieder geval de afslag naar Lago Capri nemen. Van gisteren weet ik dat dat op een zeker moment met een pijl naar rechts aangegeven staat. Ergens gaat er iets mis en zo sta ik ineens – voor mij totaal onverwachts – voor een meer wat het Capri-meer blijkt te zijn. Heel vreemd, ik snap er niets van. Het weer blijft mooi met schitterend zicht op de Fitz Roy, een unicum! Verder nog een primeur: ik weet iemand in te halen! (als ik de groep bejaarden van eergisteren niet meereken). Op de valreep zie ik nog een haas die mij niet ziet en die ik dus heel lang kan observeren. Om kwart over vier strijk ik neer in 'Albergue de Rancho Grande' met een kop thee in afwachting van Vincent. Zo hebben we ieder een prachtige dag met het meest fantastische weer.

Met thee en taart wisselen we onze verhalen uit. Na het douchen gaan we uit eten in ons eigen hostel om de eigenaar wat klandizie te gunnen. Het is een van de eerste hostels, maar langzaam maar zeker is hij steeds meer op een zijspoor geraakt. Het is erg sneu om te zien, hij heeft het niet breed. Op twee luidruchtige locals aan de bar na zijn we de enige gasten. We laten ons de patat, biefstuk en salade goed smaken Na het eten pakken we al onze spullen in want morgenochtend om zes uur gaat de bus terug naar El Calafate. Mariapas, het meisje dat hier werkt heeft geregeld dat we morgen wat dichterbij ons hostel op kunnen stappen.

Maandag 15 december El Chaltén – El Calafate

Om kwart voor vijf opstaan: dat kun je toch geen vakantie noemen! Nou ja, het ongemak wordt goed gemaakt door een wolkenloze zonsopkomst waarbij we de Fitz Roy oranje op zien lichten. Wat een plaatje! En dat gewoon voor ons hostel op straat dat, blijkt nu, de enige plek is vanwaar je dit zicht hebt. Van andere backpackers horen we dat ze hier een week waren zonder de Fitz Roy te zien. Het geluk is weer eens met ons. Vincent loopt naar het hoofdstappunt om ons te verzekeren van twee goede plaatsen, bij voorkeur ergens voorin. Ingrid sjouwt met de hele zoi naar de bakker op de hoek waar de bus haar op zal pikken. We hebben dezelfde chauffeur als op de heenreis die ook nu alle passagiers verbiedt de schoenen uit te trekken. Nou, beetje vreemd, maar het zal wel iets met zweetvoeten te maken hebben. Na vier nachten verlaten we dit bijzondere dorpje. Vanuit de bus hebben we nog lang zicht op de Fitz Roy en de Viedma gletsjer.

Op dezelfde tussenstop gaan we deze keer op de foto met de jonge guanaco. Het is echt een schatje met haar grote ogen en zachte vacht. Vlak voor El Calafate zetten we een aantal mensen af bij het splinternieuwe vliegveld dat qua ontwerp mooi opgaat in de natuurlijke omgeving. Dat nu ook grote toestellen kunnen landen is een duidelijk teken dat het toerisme hier in opmars is. Voor de middag zijn we terug in El Calafate waar we in Los dos Pinos dezelfde kamer betrekken.

Na een middagdutje moet er weer wat geregeld worden. We reserveren de bus voor morgen terug naar Punta Arenas en hostel Gloria. Onze vlucht naar het noorden vertrekt van daar uit. Uiteindelijk drinken we thee en koffie bij Casablanca met de zelf meegenomen chocola. We werken het dagboek bij en versturen het derde mailtje. Vanavond koken we zelf want er moeten nog wat etenswaren, die we al een tijd meezeulen, opge maakt worden. Na het eten kijken we in de onbijtruimte nog even naar de video over het doorbreken van de ijsbrug van de Perito Mereno-gletsjer dat met veel spektakel zeer indrukwekkend is. Morgen wordt een lange reisdag.

Dinsdag 16 december El Calafate – Puerto Natales – Punta Arenas

Om zeven uur gaat de wekker af. Voor iedereen de badkamer in wil, roept Vincent Ingrid die nog prinsesheerlijk in bed ligt. 'De twee pinten' moeten de tafel nog dekken, dat schiet lekker op... Enfin, om kwart over acht zijn we bij de busterminal. Er staat een grote bus met luie stoelen klaar. Voor de voorruit is een stevig stuk gaas gemonteerd om de dieren op te vangen. De chauffeur maakt een grapje over onze grote zak met eten. Hij rijdt langzaam en voorzichtig waardoor we de omgeving goed in ons op kunnen nemen.

Na de toiletstop bij een zeer klein pompstation merken we dat we een andere route rijden dan op de heenweg. Ook deze onverharde weg biedt een scala aan dieren; guanaco's, nandu's met jongen, een leger marmotten o.i.d., hazen en vossen. Er wordt hard aan de aanleg van een betere weg gewerkt waardoor we wat vertraging oplopen. Als we een mooi dal uitkomen ligt daar ineens een lelijk industriestadje. Het blijkt Rio Turbo te zijn dat in 1943 gesticht is vanwege de exploitatie van kolen, want er was een nijpend tekort in Europa na de Tweede Wereldoorlog. Er wonen 7.000 mensen, van wie de meesten uiteraard in de mijnen werken.

Er wordt hier gewisseld van chauffeur want we gaan al snel de grens naar Chili over. Nou ja, het controleren van de paspoorten duurt erg lang door computerproblemen en de tas-

sen moeten open. Daardoor halen we de bus vanuit Puerto Natales naar Punta Arenas van half twee allang niet meer en inmiddels hebben we het opgegeven dat we de bus van drie uur kunnen halen. We vragen de chauffeur of hij ons direct bij 'Bus Sur' kan afzetten om tijd te winnen. Kunnen we de laatste 20 kilometer in een kwartier afleggen? Dat is de vraag. Om vijf voor drie zijn we bij een buskantoor waar we meteen in een taxi springen die ons naar het juiste punt brengt. We arriveren precies op tijd en de bus staat er gelukkig nog. Onze reservering is gelukt! Het is een goedkopere bus die vol zit met locals. Hij stopt overal om mensen op te pikken of af te zetten. We zijn het busje voor vandaag langzamerhand helemaal zat. Een klein lichtpuntje zijn de bremstruiken die nu in volle bloei staan.

Aan het begin van de avond komen we aan in Punta Arenas waar Gloria toevallig bij het buskantoor staat te wachten met een nieuwe werknemer. Hij heeft gelukkig een auto zodat we snel in het hostel zijn. We moeten weer in het stapelbed, hoewel ons een tweepersoonsbed beloofd was. Dat is flink balen! Ingrid heeft weinig zin om nog iets te ondernemen, Vincent gaat naar de enorme begraafplaats met rijen graven, meerdere lagen op elkaar. Het lijken net appartementencomplexen, maar dan voor de doden. De begraafplaats is zeer de moeite waard. 's Avonds eten we weer lekker bij La Luna.

Woensdag 17 december Punta Arenas – Puerto Montt

Vandaag vertrekken we pas halverwege de ochtend, dus we kunnen nog wat doen. We beginnen met de begraafplaats, omdat Ingrid die na Vincents verhalen ook wel wil zien. Het valt op met hoeveel zorg alles is ingericht. Er staat ook een groot monument voor de Indianen met ontelbare bedankplaatjes.

Na de begraafplaats gaan we door naar het Museo del Recuerdo, een openluchtmuseum met veel oude werktuigen, houten karren vanaf 1870, oude auto's met houten wielen, een authentiek woonhuis en een expositie over de zeevaart en de walvisvangst, een kruidenierszaakje van vroeger, stoomwalsen en nog veel meer. De wielen met een doorsnee van twee meter zijn ook erg indrukwekkend. Trots leidt de conservator op leeftijd ons rond. Erg leuk allemaal. Geroutineerd gaan we met een colectivo terug naar het centrum en het hostel. We zeggen Gloria gedag en pakken een taxi naar het vliegveld. Vandaag vliegen we naar Puerto Montt. De afstanden zijn hier zo groot dat een paar binnenlandse vluchten pure noodzaak zijn. Vanuit het vliegtuigraampje zien we meerdere gletsjers.

Toen we aan het begin van onze reis naar Punta Arenas vlogen, maakten we een tussenstop in Puerto Montt. Het goot toen! Nu hebben we meer geluk; als we uitstappen staat er een lekker zonnetje aan de hemel. We strijken neer in Casa Gladys, een kamer met een tweepersoonsbed en een leuk uitzicht voor 8.000 peso's. Al met al veelbelovend. Snel duiken we Puerto Montt in omdat we morgen al weer verder gaan.

We kopen kersen, die zie je hier overal en ze zijn heerlijk! Het kost meer moeite om aan diarolletjes te komen, maar dat lukt uiteindelijk ook. Na alle natuur de afgelopen tijd is het erg leuk om het levendige straatbeeld in je op te nemen. Straatmuzikanten, flanerende mensen, ook een enkele bedelaar. Het mooie weer zal hier zeker een rol in spelen. Als vanzelf kom je bij de Plaza, waar we ons neervlijen met een ijsje van de McDonald's. Daarna bekijken we de kerk die – heel bijzonder – helemaal van hout is, zelfs de zuilen! Het is universeel dat mensen de bouwmaterialen gebruiken die het meest voorradig zijn. De kerk is het oudste gebouw van Puerto Montt. Ooit was het een dorpje van niks met wat vissers en houthakkers. Dit veranderde met de komst van Duitse pioniers. We pinnen gauw nog wat geld want morgen gaan we naar het eiland Chiloé en daar schijnt het niet te kunnen.

Langs de boulevard is een hele groep mannen een kerstboom aan het optuigen. Ze leggen er zelfs een tuintje omheen aan! Als vanzelf komen we bij de haven uit. De vissersbootjes komen de een na de ander binnen met zakken vol schaaldieren. De paar-

den en wagens staan al klaar voor het verdere vervoer. Veel mannen proberen ons een tochtje per roeiboot door de haven aan te smeren, maar wij kiezen toch voor de vismarkt. Mensen kopen tassen vol met vis, vaak al vakkundig gefileerd door de visboer. De dag loopt ten einde en de vissen (60 cm.!) worden in grote bakken met ijs gelegd en onder de houten toonbanken geschoven.

Wij moeten nog eten en allerlei dames proberen ons hun lokale visrestaurantje in te lokken. En hoewel we eigenlijk op zoek willen gaan naar het visrestaurantje dat in de Lonely Planet erg aangeprezen wordt, gaan we toch voor de bijl voor een moeder met dochter. Als we aanschuiven is het gelijk vol en al gauw worden er twee overvolle borden voor onze neus gezet: twee grote moten zalm, tomaat, gesmolten kaas, chorizoworst, gekookte aardappelen, salade en natuurlijk een hoop citroen. We zijn samen 7.000 peso's kwijt, nog geen negentien gulden! Het was onvergetelijk en overheerlijk. Dit hadden we niet graag willen missen!

Uiteindelijk vinden we het visrestaurantje uit de Lonely Planet toch nog. Het uitzicht is mooi, maar mist de levendigheid van 'ons' vistentje. Een vriendelijk oud dametje zet ons twee koppen thee voor voor 1.800 peso's, behoorlijk prijzig dus (normaal zijn we 500 peso's kwijt). We geven 5.000 en krijgen 3.000 terug. Houd ze gewoon met een lief glimlachje haar eigen fooi alvast achter. Volgens Vincent een wolf in schaapskleren!

Met een colectivo rijden we terug naar de stad. In Casa Gladys is het verder alleen maar ellende. Het warme water op de tweede verdieping is op, dus we moeten allemaal naar de eerste verdieping. Omdat de Chileense gasten ongegeneerd voordringen, duurt het eeuwig. Meer last hebben we van onze lokale burens: rond middernacht zit het kind nog steeds te dreinen en staat de televisie loeihard aan. We zijn uiteindelijk midden in de nacht maar in een andere kamer gaan liggen met ongelooflijk doorgezakte matrassen maar vooral RUST!

Donderdag 18 december Puerto Montt – Chiloé (Ancud)

Met een lading nieuwe diarolletjes gaan we richting Ancud op Chiloé. We hebben nog geen idee wat we gaan doen en hoe lang we blijven. Het hangt ook van het weer af want op Chiloé schijnt het veel te regenen. In tweeënhalf uur reizen we met de bus en de boot van Puerto Montt naar Ancud, langs de weg eindeloze rijen brem. De huizen zijn vrijwel allemaal van hout, het is mooi weer. We willen een hostel vlak bij de busteminal en vinden dat bij Mirta, een Chileense van middelbare leeftijd. Of eigenlijk vindt zij ons, want ze onderschept ons bij aankomst letterlijk. Met gevoel voor drama kwebbelt ze aan één stuk door. Haar uithaal "OF COURSE" zal ons altijd bijblijven. De kamer is erg prettig.

We lopen al snel het stadje in. Er is weinig te beleven, Ingrid valt in het museum op een bankje in slaap. De toeristen zijn op twee handen te tellen, maar inmiddels kun je er wel pinnen. Via de oude markt waar ze veel breiwerk verkopen en een visstraatje lopen we naar het haventje. We gaan er eerst thee met kuchen eten, de invloed van de Duitse pioniers van toen. Maar de levendigheid van het haventje lokt. Van alle kanten varen de bootjes binnen. Kisten vol met schaaldieren worden aan de wal getild, geregistreerd en in een vrachtwagen geladen. We hangen er met onze neus bovenop, samen met twee andere Hollanders; Tom en Esther die een paar dagen samen optrekken. Esther heeft net zeven maanden in Chili gewerkt en vertelt dat het Chileens zoveel anders is dan het Spaans; ze slikken veel in. We spreken af om 's avonds samen uit eten te gaan en kunnen voor die tijd nog net even naar de ruïnes van het fort lopen en onze vierde mail versturen. Het valt ons steeds weer op dat vooral kinderen achter de computer zitten.

Het etentje met Tom en Esther is erg gezellig, tussen neus en lippen door vertellen ze ons wat waarschijnlijk de hele wereld al weet behalve wij: afgelopen zaterdag is Saddam Hussein gearresteerd. Onze monden vallen open, ongelooflijk dat zulk wereldnieuws je zó kan ontgaan. Na een gezellige avond gaan we nog even bij Mirta zitten om haar te vragen hoe we dit eiland het beste kunnen verkennen. Het wordt ons al snel duidelijk dat je

met het openbaar vervoer een dorp per dag kunt bezoeken en zoveel tijd hebben we niet. Mirta gaat navraag voor ons doen wat het met een huurauto kost. Uiteindelijk liggen we er pas tegen middernacht in. "Veel te laat," verzucht Vincent. Het is hier beduidend eerder donker dan in het zuiden.

Vrijdag 19 december Toertje over Chiloé

In alle vroegte dringt Mirta al kwebbelend het gastenverblijf in, een slecht begin van de dag, maar ze heeft wel een luxe-auto met chauffeur voor ons in de aanbieding: voor 30.000 peso's (fl. 80) rijdt hij ons de hele dag rond. Niet goedkoop, maar het levert wel het meeste op. Om tien uur beginnen we aan ons toertochtje, het is stralend weer, overal zien we houten huizen, soms ingehaald door daken van golfplaten. We zien ook veel houten kerken, er schijnen er op dit eiland meer dan 100 te zijn waarvan we er vandaag een paar zullen bekijken. De weg is grotendeels onverhard, onderweg belanden we in een kudde koeien voortgedreven door twee mannen te paard. We gaan duidelijk een stapje terug in de tijd; koeien die een kar trekken en overal melkbussen langs de kant van de weg.

Het eerste dorpje dat we bezoeken is **Dalcahue**. We bekijken het museum en het haven-tje waar bergen krabben bepaald niet zachtzinnig in kisten wordt geschept, gewogen en ingeladen. We scoren de eerste houten kerk, een neoclassistische kerk uit 1858 met houten Dorische zuilen. De vrouwen dragen hier – soms keurig gekleed – vaak kaplaarzen. Ze zijn hier duidelijker slechter weer gewend dan het vandaag is.

Met de boot gaan we naar Isla Quinchao, onderweg zien we zeeleeuwen. Het tweede dorpje is **Curaco de Vélez**, een plaatsje dat in 1660 tegelijk met een missiepost ontstond. We babbelen wat met een vrouw die in haar moestuintje bezig is. Ze wil in haar werkkleding niet op de foto, dat is haar eer te na.

Het derde dorpje is **Achao**, waar we de oudste nog bestaande kerk uit 1740 vinden welke met houten spijkers bij elkaar wordt gehouden. We lunchen aan de waterkant en lopen wat door het stadje. Onze chauffeur begrijpt er niks van dat we willen lopen terwijl we ook alles met de auto kunnen doen.

Het vierde dorpje is **Quinchao**. De boulevard is kleurrijk en op het strand spreiden mensen bergen zeewier uit om het te laten drogen. De kerk is zo groot als een wedstrijd-bad en dat voor misschien tien huizen. We kunnen hem helaas niet van binnen kijken, maar aan de buitenkant is hij ook al behoorlijk indrukwekkend. IJverig zet onze chauffeur zijn auto pal naast de kerk zodat we zo min mogelijk hoeven te lopen. Maar wij hebben natuurlijk liever een foto zonder zijn auto erop. We verlaten hierna het eiland en zien vanaf de boot weer de nodige zeeleeuwen.

Voor 3.000 peso's extra bezoeken we nog een laatste dorpje: **Quemchi**. Gesticht in 1881 omdat het zo beschut in een baai ligt, wordt het al sinds jaar en dag gebruikt voor de scheepsbouw. Zo ook nu: de boten die gebouwd worden, liggen hoog op het strand zodat ze bij eb droog liggen en bij vloed op het water drijven. Een bruidstoet rijdt luid toeterend door de straten, de laatste volgauto zit vol schapen. Ook de bouwvakkers bij de kerk moeten er hard om lachen. Een soort wervelwindje doet een ruit springen, overal rondwervelend zand. We kunnen ons meteen voorstellen dat het hier aardig kan spoken.

Na een dag vol zon komen we tegen etenstijd weer terug in Ancud waar de moeder van Mirta ons al in vol ornaat opwacht. Ze heeft voor ons gekookt en is helemaal in haar element nu haar dochter er niet is en zij de baas is. De appel valt niet ver van de boom, zullen we maar zeggen. Ze doet het allemaal met verve en praat aan één stuk door, hoewel we al een paar keer hebben gezegd dat we maar weinig Chileens verstaan. Binnen de kortste tijd heeft ze onze medegast Manuel, een timide Zwitser, een stoel op gedirigeerd waar hij een waslijn staat leeg te halen. Een geinige avond met erg lekker eten. We besluiten morgen door te reizen naar PN Puhue.

Zaterdag 20 december Chiloé – Puhue

In alle vroegte gaat Vincent al op pad om een kaartje te kopen voor de bus richting Osorno. Na het ontbijt doen we snel even wat boodschappen voor de komende dagen. Uit de Lonely Planet kunnen we namelijk niet opmaken of dat in PN Puhue ook mogelijk is. We nemen dus maar het zekere voor het onzekere, oftewel: drie tassen met eten. Nu hoeven we alleen nog maar afscheid te nemen van Mirta en haar moeder. Manuel maakt nog snel een groepsfoto van ons op de bank. Maar niet nadat Mirta hem heeft 'gevraagd' om een stapel rotzooi aan de kant te zetten. Onderwijl schiet haar moeder nog even de badkamer in en komt binnen een mum terug met knalrode lipstick op. En zo wordt het toch nog een sjiek portret, ondanks de nachthemden van beide dames.

We beloven Mirta om haar bij de Lonely Planet aan te prijzen in de hoop dat ze er de volgende keer in komt. Het is voor haar moeilijk om gasten te krijgen, vooral omdat de politie verboden heeft dat touts zich op de busterminal ophouden. De reis naar Osorno duurt vier uur, om te beginnen met de oversteek naar het vasteland. We zien volop pelikanen, soms drijvend, soms in een groepje laag over het water scherend. Een schitterend gezicht. Richting Osorno verandert het landschap sterk: veel koeien, gras en bomen. Een groen en lieflijk landschap, duidelijk een rijk gebied. We zien zelfs een boerenbedrijf met een Nederlandse vlag.

In Osorno hebben we veel te doen: de bus naar Puhue uitzoeken en brood kopen in de supermarkt. Vooral dat laatste kost veel tijd, want iedereen doet massaal kerstinkopen. Vincent gaat tot slot nog op zoek naar benzine voor het kookstel. Het duurt maar en duurt maar en Ingrid staat ongerust op de uitkijk tot Vincent op het nippertje helemaal bezweet de hoek om komt rennen. Wij zijn er helemaal klaar voor! De reis naar Puhue/Anticura gaat als een raket. Tegen vijf uur zijn we er al en na enig zoeken vinden we de camping, in the middle of nowhere. Het ziet er leuk uit, er zijn maar tien plaatsen, elke plek is omgeven door struiken en heeft een picknicktafel en een vuurplaats. Echt een sublieme plek. We lopen nog even naar een waterval: Salto del Indio, een wandelingetje van een half uur door weelderig groen met hele dikke, hoge bomen. Alles is begroeid met een dikke laag mos. Best verdacht allemaal, want dat duidt op nattigheid. De waterval ziet er mooi uit: met veel geweld wordt het water naar beneden gespoten.

Er zijn met ons vier Hollanders gearriveerd en omdat zij van noord naar zuid reizen, kunnen we mooi wat tips uitwisselen. Dat gaan we vanavond bij de borrel doen. We horen daar ook de eerste Tarantula-verhalen en daar zit Ingrid natuurlijk helemaal niet op te wachten. We liggen nog maar net in de tent of het begint te regenen, dat belooft weinig goeds.

Zondag 21 december PN Puhue

Om vijf uur moet Ingrid dringend naar het toilet, maar na alle Tarantula-verhalen schakelt ze toch liever Vincent in. Deze trekt heldhaftig de tentrits open, schijnt Ingrid bij en geeft mentale steun. Uiteraard is er niets aan het handje. Vincent ziet zich voor heel andere problemen gesteld: regen. En niet zo weinig ook. Het blijft onophoudelijk gieten en uiteindelijk gaan we onder het afdakje van het toiletblok thee zetten. De Hollanders wachten het niet af; ze gooien de auto vol en vertrekken. Gelijk hebben ze, maar zij zijn dan ook mobieler dan wij. Hun laatste tip is goud waard. Er schijnen wat cabañas op het terrein te staan.

Als Vincent op ontdekkingstocht wil gaan, begint het enorm te hagelen. Wat een toestand, hoe komen we hier weg! We brengen alle spullen naar de cabaña en spreiden alles te drogen uit over alle bedden, acht in totaal. We maken toch maar een wandeling naar de Salto de Princesa. De bedoeling is tussen de buiten door, maar dat is in dit gebied schijnbaar niet mogelijk. Als we terugkomen, dreigen we even gezelschap te krijgen van een echtpaar met kind. Daar hebben we natuurlijk helemaal geen zin in, maar gelukkig

waait die bui wel over. De rest van de dag lummelen we een beetje, eten chocola en chips en gaan vroeg naar bed. Morgen eens kijken hoe we hier wegekomen.

Maandag 22 december PN Puhue - Valdivia

Vandaag schijnt de zon maar wij houden het hier voor gezien; de bus komt ons om half een van de camping halen. We maken een laatste wandeling naar Mirador del Puma; een klim van 210 meter naar een prachtige waterval met hangbrug, veel bamboe, varens en bomen begroeid met mos. Gelukkig zien we geen spinnen. Op de camping pakken we de laatste spullen in, laat de bus maar komen. Na een tijd wachten wordt het ons duidelijk dat ze vergeten zijn ons op te pikken. Uiteindelijk houden we anderhalf uur later een bus aan. Er komt hier nauwelijks verkeer langs, dus hier hebben we nog geluk mee. In Osorno hoeven we maar een kwartiertje te wachten op de bus richting Valdivia, we arriveren er om vijf uur. De eerste indruk valt wat tegen na de lovende verhalen in de Lonely Planet.

We willen een leuk hostel, omdat we hier ook met de kerst zitten. Uiteindelijk lukt het bij de vierde poging, na heel wat gesjouw met de spullen door de warmte. Het is Hostel Internacional, gerund door een Duister en zijn Chileense vrouw. Snel gaan we de stad in voor een eerste verkenning. Daar hoort natuurlijk weer de Plaza bij en een ijsje. De zon is heerlijk na al die regen. De vismarkt is voor vandaag al afgelopen en de zeeleeuwen liggen uit te buiken, ieder in z'n eigen vak. Maakt niet uit, we hebben hier tijd genoeg. We oriënteren ons op wat bootexcursies en gaan dan bij Bar La Bomba eten, een lokaal restaurantje vlak bij ons hostel. Omdat hier alleen de lokale bevolking zit, is het erg leuk! Ze kaarten met vele bombarie, anderen kijken een voetbalwedstrijd op de televisie. En tussen de bedrijven door vinden ze het vooral leuk om met ons een gesprek aan te knopen. In het Spaans! We bestellen ieder empanadas en verbleken wat als de borden op tafel komen: het zijn er twaalf per persoon, en nog grote ook!!

Dinsdag 23 december Valdivia

Na een relaxt ontbijt zoeken we op de boulevard een bootexcursie uit voor vier uur vanmiddag. Op de vismarkt is het een gekkenhuis met enorme zwermen meeuwen en aalscholvers (met groene ogen!) die allemaal brutaal wat proberen mee te pikken terwijl de vis verwerkt en verkocht wordt. Iets minder brutaal, maar daarom niet minder aanwezig, zijn de zeeleeuwen en de pelikanen. We zien het allemaal van zeer dichtbij, zó dichtbij dat we allebei ondergeschetten worden. Je moet er wat voor over hebben, wat een leuk spektakel om te zien! We kopen frambozen en kersen op de markt, voor de opening van een boekhandel zijn er een strijkje, clown en poppenkast.

Na alle drukte gaan we de brug over richting de universiteit. Er staat voor de studenten een mobiele pinautomaat met satelliet. Het lukt ons maar niet om de botanische tuin te vinden, maar Parque Saval met de Laguna de Los Lotos is ook erg mooi. Evenals de vele ibissen die er rondscharrelen. Uiteindelijk wagen we nog een laatste poging en lukt het toch nog omdat een studente ons helemaal tot de ingang vergezelt.

Om vier uur doen we een vogelexcursie over de Rio Cruces. We zijn met een klein groepje en zitten lekker in de zon. Het gebied doet denken aan de Biesbosch, we zien veel zwarthalszwanen met jongen. Ook zien we de vulkaan Villarica in de verte liggen. Als laatste bezoeken we nog een klein dorpje.

Terug in Valdivia bekijken we een gedeelte waar nog veel oude, houten huizen zouden staan, maar dat blijkt tegen te vallen. In 1960 was er een zware aardbeving en het epicentrum lag in Valdivia. Er is toen erg veel ingestort. Wél brengt het ons per toeval bij restaurant La Ultima Frontera met muziek uit de jaren 60 en 70. Zo horen we het graag. En dan is het eten ook nog eens super: shoarma en tiramisu. Om maar met Vincent te spreken: vakantie is afzien! Aansluitend gaan we nog even de supermarkt in en tot onze verbazing horen we het Hollandse 'Sinterklaas kapoentje' uit de speakers schallen. Heel

vertrouwd, maar ook heel vreemd zo vlak voor kerst. Op onze kamer doen we verwoede pogingen om de vogelstront uit onze kleding te krijgen.

Woensdag 24 december Valdivia

Onze laatste dag in Valdivia, we kopen een kaartje voor de bus naar Pucón. Het is stralend weer, haast warm en we besluiten om het vandaag rustig aan te doen. Om te beginnen werken we op een bankje voor het museum een lading kersen naar binnen. Het museum zelf is een mooi oud, houten gebouw met een overwegend Duitse inrichting en een expositie met Mapuche-sierraden. Het is er erg rustig en dat kun je van de Plaza niet zeggen. De kerstliedjes schallen over het plein en overal zien we flanerende mensen, vaak overduidelijk mensen van het platteland die op bezoek zijn bij familie in de grote stad. Kunstenaars laten hun kunsten zien en er is er één waar we geen genoeg van kunnen krijgen: met olieverf en één vinger maakt hij op een glasplaat in drie minuten de prachtigste natuurplaatjes. En dat voor 1.000 peso's. Het is fantastisch om de schilderijtjes te zien ontstaan en ze vinden dan ook gretig aftrek. Wij kopen er ook één als een herinnering aan onze reis.

Daarna gaan we met de bus naar **Niebla**; we hebben geen dure excursie nodig, we doen het wel op eigen houtje. Veel spannender en goedkoper! We laten ons afzetten bij Fort Niebla, maar dat is helaas gesloten. Dan klimmen we maar naar binnen, want zo snel zullen we hier niet meer komen. Er staan veertien kanonnen op een rij, het is uitgestorven maar het uitzicht over zee is prachtig. De klimpartij naar buiten is haast te eng voor woorden, maar veel keuze heb je op zo'n moment niet. Daarna lopen we naar de opstapplaats voor de boot naar **Corral**. De zee is erg ruw en dat zorgt voor de nodige consternatie; alle tassen worden in het midden opgestapeld, mensen deinzen verschrikt achteruit. Aan het eind van de middag meren we aan, vroeg genoeg voor de voorstelling waarin een veldslag tussen de Chilenen en de Spanjaarden nagespeeld wordt. Het is een enorm spektakel met het fort als achtergrond en er wordt zelfs een kanon afgevuurd. Uiteraard tonen ze een veldslag die de Chilenen winnen. Het is erg leuk om te zien.

Met de boot en de bus gaan we weer terug naar Valdivia en daarna begint het pas echt spannend te worden want hoe vind je een restaurant dat open is op 24 december. Dat lukt dus niet, maar gelukkig is er een mega-supermarkt die tot tien uur 's avonds open is. Het is er stervensdruk. Uiteindelijk eten we crackers met kaas en avocado, paté en smeerkaas op bed. Vincent met een flesje bier, Ingrid met een pakje melk. Al met al een dolle boel! Het kadootje van Ingrid's moeder maakt het feest compleet. Vroeg slapen is er ook niet bij omdat de kinderen van de eigenaar hun kerstkadootjes luid gillend uitpakken.

Donderdag 25 december van Valdivia naar Pucón

Om 8 uur ontbijten we al, de eigenaar trok gisteren wit weg toen Ingrid het hem vroeg. Als we een half uur later naar het busstation gaan, is de stad uitgestorven. Iedereen lijkt uit te slapen na kerstavond. De busrit naar Pucón is erg mooi, we hebben de mooiste plekken voor in de bus. Maar ook nu valt Ingrid door de reistabletjes onherroepelijk in slaap.

Pucón is de meest toeristische plek van Chili die ook veel Chilenen aantrekt. Vooral omdat er erg veel te doen is. We nemen er onze intrek in het Backpacker Hostel, vlak bij het busstation. Ideaal. Het is een fijne kamer met eigen douche en toilet. Vincent zegt tevreden: "Lekker veel aflegruimte!" Met de groei van het toerisme is Pucón er – aldus Claudio, de eigenaar van het hostel – niet veiliger op geworden. Daarom controleert Vincent uitvoerig het hang- en sluitwerk en draait hier en daar een schroefje aan. Dan is het tijd om plannen te maken voor de komende dagen.

Na veel wikken en wegen boeken we wat activiteiten bij Aquaventura, omdat ze daar als enige ook kano's verhuren. Het weer laat zich erg moeilijk voorspellen en dat maakt het lastig om plannen te maken. Eén ding weten we zeker: morgen gaat het regenen, dus

dan kiezen we voor een wildwateractiviteit, daar word je sowieso nat. En voor morgenochtend huren we een auto. Een Khia voor maar 18.500 pesos!

Pucón zelf stelt niet zo veel voor en met de kerstdagen is het er uitgestorven. Het is wél mooi dat je steeds zicht hebt op de Villarica-vulkaan, die we overmorgen hopen te beklimmen. We eten in een leuk lokaal restaurantje en 's avonds gaan we over een grindweg naar de hotspings. Vincent is zijn zwembroek vergeten en stapt dan maar in slip de hotspings in, want die wil je natuurlijk niet missen. We spreken een Nederlands stel dat vandaag fluitend de Villarica-vulkaan beklommen heeft. Dat geeft de burger moed, want ze zien er niet erg sportief uit. Rond middernacht zijn we weer terug.

Vrijdag 26 december Pucón

Om half tien kunnen we de Khia ophalen en we krijgen al bijna spijt: het regent onophoudelijk en het bed ligt heerlijk. We gaan toch maar op pad en omdat we de auto met een bijna lege tank meekrijgen, moeten we eerst tanken. Vincent zegt in het Spaans 15 en doelt daarmee op het aantal liters. De pompbediende vat het anders op en wil er voor 15.000 pesos ingooien. Bij 12.000 is de tank vol en zitten we met 27 liter opgescheept. Die krijgen we natuurlijk nooit op, terwijl we de auto met een lege tank in moeten leveren. Shit!

Ondanks de regen maken we een mooie tocht. Het lukt ons zelfs om met droog weer twee watervallen te bezoeken: Salto China (aansluitend drinken we koffie en thee bij de houtkachel omdat het giet) en Salto Puma (het loket is gesloten, dus daarom klimmen we maar naar binnen). Vooral Salto Puma is erg mooi met de zon die erop schijnt. Onderweg is er genoeg te zien: een heel nest biggen die keurig achter elkaar lopen, een boer die zijn twee ossen meevoert en natuurlijk weer veel brem.

Net op tijd zijn we op Aquaventura. Eerst passen we de wetsuits en een uur later zijn we dan eindelijk op weg: Evelien en Marco uit Utrecht, Olivier uit Frankrijk, wij, de instructeur Yedi en zijn vriendin voor de foto's. Vincent gaat in een kano, de anderen twee-aan-twee in een ducky. Een ducky is een rubberboot voor twee personen waar je een woeste rivier mee af gaat. Het verschil met raften is dat je alles zelf moet doen, geen instructeur aan het roer die alles in goede banen leidt. In die zin is het moeilijker. Daar tegenover staat dat je een minder woeste rivier pakt (Class III), waardoor het minder gevaarlijk is (in het hoogseizoen breken dagelijks mensen botten tijdens het raften en soms overlijden er zelfs mensen). We hijsen ons in het pak en krijgen vooraf duidelijke instructies, bijvoorbeeld wat je moet doen als je omslaat. Op het water krijgen we bij elk wild stuk vooraf instructie, bijvoorbeeld rechts erlangs of dwars er doorheen.

Ingrids verhaal (in de ducky):

Ik zit voorin, Olivier achterin. Er zijn twee dingen die het voor ons lastig maken. Punt 1 hebben we een taalprobleem; hij spreekt alleen Frans en Spaans dus tijdens het kanoën is het ieder voor zich. Punt 2 is wellicht nog nijpender: we kunnen geen van tweeën kanoën. Het is voor mij zelfs een primeur! Ik begrijp goed wat de instructeur zegt, maar kan het niet vertalen naar de peddel. Daarom ga ik regelmatig de verkeerde kant op en laat me verrassen door de golven. En zo gaan we op een zeker moment dwars door het woeste gedeelte heen in plaats van erlangs. Voor we het goed en wel in de gaten hebben, vallen we uit de boot. Mijn pak stroomt vol ijskoud water en in een flits doe ik wat ons vooraf verteld was: peddel vasthouden en voeten naar voren. En dan word ik meegevoerd in een wilde stroom, de golven slaan over me heen. Uiteindelijk weet ik de kano van Yedi te grijpen en in een rustig gedeelte klim ik weer in onze ducky. Gelukkig is Vincent erbij om de andere twee te helpen, want die zijn ook omgeslagen. Wat wild en opwindend, echt ongelooflijk! Als ik het van te voren had geweten, was ik er denk ik niet aan begonnen. Later bekijken we op de computer de foto's die gemaakt zijn en dan denk je: "Dat ik dit gedaan heb!"

Vincent's verhaal (in de kano):

De Phyrana zit erg krap, tenenkrommend, maar bij de heupen zit hij goed strak. Even warmgedraaid om met name de linkerschouder te ontzien. Leuk om voor het eerst sinds ruim vier jaar weer in een kayak te zitten. Dat was toen de Bhote Kosi in Nepal, april 1999. Het is eerst wel wat onwennig, het eskimoteren laat ik maar even zitten vanwege het koude water. De golven zijn af en toe hoog en in een flinke wals ga ik onverwacht om. Mijn knie glijdt onder de dijbeensteun uit, het water dat mijn pak in loopt is ijskoud. Even overweeg ik om het spatzeil los te trekken, maar wat een blamage zou dat zijn! Ook zou ik mijn hoofd kunnen stoten onder water. Daar lig ik al helemaal niet op te wachten, daar dit uiterst onaangenaam (lees: pijnlijk!) kan zijn. Dus: kop in ... en op hoop van zegen! Knie terug in positie en peddel aanleggen. En ja hoor, naar adem happend van de kou zit ik weer overeind. Ook het keerwater in- en uitdraaien gaat soepeler naarmate de tocht vordert. Ik geniet weer van het kikvorsperspectief van waaruit ik de bergen, de donkere wolken en de zon zie. Na anderhalf uur is het feest helaas afgelopen, alhoewel mijn voeten opgelucht adem halen.

Aansluitend rijden we nog een klein uurtje met de huurauto rond en uiteindelijk krijgen we gelukkig nog 4.500 peso's terug voor de benzine. Bij Aquaventura passen we onze kleding voor de beklimming van de Villarica-vulkaan morgen: broek, jas, schoenen en handschoenen. En verder hebben we nodig: rugzak, stijgijsers, pikhouweel, muts en zonnebril. We eten in hetzelfde restaurantje als gisteren, hamburgers met friet. Vanavond gaan we vroeg naar bed, want we moeten morgen al vroeg richting de vulkaan.

Zaterdag 27 december Villarica – vulkaan bij Pucón

Vannacht hebben we onrustig geslapen. Het regende regelmatig, maar als we opstaan is het droog. Zal de beklimming van de Villarica-vulkaan doorgaan? Net als gisteren vormen we een groepje met Evelien en Mario, onze gids heet Daniël. Als we er bijna zijn, komen we een zorgelijk kijkende taxichauffeur tegen. Hij kon door de sneeuwval de skilift maar moeilijk bereiken. En inderdaad: ook onze auto kruipt slappend omhoog. We zijn als eerste bij de skilift en het is even spannend of hij door de sneeuw wel functioneert. Maar gelukkig wel en wij zitten op de eerste bankjes. De bankjes daarachter zitten onder het ijs. Een snijdende wind waait in ons gezicht.

Als eerste groepje beginnen we aan de beklimming; Daniël baant zich een pad door de sneeuw, wij lopen in zijn voetsporen. Bij elke stap zakken we tot onze knieën weg. Harde wind waait sneeuw en ijs in ons gezicht. Iedereen houdt zijn pikhouweel bij de hand voor het geval we mochten uitglijden. Wat een bizarre tocht! Het extreme weer maakt het erg zwaar, maar ook erg mooi, hoewel het zicht beperkt is. We zijn vervolgens anderhalf uur in de weer met de stijgijsers; de spullen deugen niet en zijn incompleet, wat een aanfluiting. Zo ongeveer iedereen passeert ons. De snellere groepjes komen al terug, het is onmogelijk om met dit weer tot de top te komen. We zijn halverwege (500 van de 1.000 meter) als ook wij gaan afdalen. Heel erg jammer, maar misschien is dit toch een groter spektakel dan fluitend in de zon naar boven sloffen. De afdaling is steil en zwaar, waarom nemen wij niet de normale route? Het laatste stuk glijden we zonder stijgijsers zittend in de sneeuw naar beneden, dat gaat lekker snel. Vanaf de skilift lopen we met reuzenstappen door het lavagruis naar ons busje, we zijn er tegen drie uur. Ingrid is erg blij dat ze haar leenschoenen uit kan doen, met blaren is het afzien.

In Pucón is het stralend weer en bij Aquaventura komen we bij met thee en bier. We hebben wat gehacketak bij de betaling, maar we houden voet bij stuk, ook door dat onprofessionele gedoe met de stijgijsers. Wél kopen we de CD-rom met de foto's van gisteren, het is een mooie herinnering. Die avond koken we in het hostel en dommelen in bij de open haard. Wat een dag!

Zaterdag 28 december PN Huerquehue

We staan vroeg op, het is prachtig weer! Er is niemand om af te rekenen, dus we laten een bericht achter dat we over twee dagen betalen als we van Parque Nacional Huerque-

hue terugkomen. We pakken de bus van half negen en komen twee uur later in PN Huerquehue aan. De camping is vlak bij en we vinden een schitterende plek aan het water. We zijn de enigen.

Omdat we te laat zijn voor de lange hike, besluiten we het vandaag rustig aan te doen. We liggen lekker in de zon, krijgen nog bezoek van Evelien en Mario. Het luieren gaat Ingrid uitstekend af, maar Vincent heeft het na een paar uur wel gezien en gaat een stuk lopen. Na een klim van 600 meter komt hij bij een totaal verlaten prachtige pampa met verspreid wat Araucariabomen. Vanaf het hoogste punt van de San Bernardo Trail zijn maar liefst tien meren en negen vulkanen te zien. Vincent ziet wat marmotten, een roofvogel en een tarantula. Dat laatste hoort Ingrid pas twee dagen later als we in de bus terug naar Pucón zitten. Wat niet weet wat niet deert, zullen we maar zeggen. In 25 minuten daalt Vincent rennend de steile helling weer af, lopen was niet mogelijk geweest. Ingrid is in de tussentijd het kleedje bij het meer niet afgeweest.

We zitten heerlijk buiten tot de zon halverwege de avond achter de bergen zakt. Een perfecte avond zo zonder wind, alleen dat flesje wijn ontbreekt nog. De koude douche laten we voor wat hij is, we wassen ons wel in het meer.

Zondag 29 december PN Huerquehue

Vandaag willen we vroeg starten want voor de wandeling, inclusief een lus, staat acht uur en meestal nemen we het te krap. Als we op pad gaan hangt er overal nog ochtenddauw. Het eerste stuk door de bossen is een easy walk. Er zijn twee uitkijkpunten met schitterend zicht op de Villarica-vulkaan en 'ons' meer. Daarna gaat het gestaag omhoog en klimmen we 475 meter tot het eerste meer: Lago Chico. Pas daar zien we voor het eerst een medewandelaar. Vincent versleept een boomstam als bank voor onze eerste stop met kerstcake. Daarna lopen en klimmen we via Lago Verde door naar Lago Los Patos op 685 meter hoogte. Overal zien we koeienvlaaien, het refugio moet tenslotte ook bevoorrad worden. Ook zien we veel Araucaria-bomen, sommige heel hoog en dik en een aantal staat in het water. Ze komen met name in dit gebied voor en groeien heel langzaam. Pas na 600 jaar zijn ze interessant voor de houtkap, maar gelukkig zijn ze hier beschermd. Het is allemaal vrij sompig en bij Laguna Huerquehue denkt Ingrid op een steen te stappen maar zakt in plaats daarvan tot aan haar enkel in een kakelverse koeienvlaai! Vluchtend voor de muggen lopen we naar het volgende meer: Lago el Toro. Op een omgevallen boomstam eten we een broodje met kaas en avocado, de culinaire vondst van deze reis!

We lopen behoorlijk op schema, blijkbaar zijn deze looptijden wat reëler. Nu we de lus gelopen hebben, komen we voor het eerst weer mensen tegen. Wandelaars kun je ze niet echt noemen met hun mooie schoenen en lichte schone kleding. Ongetraind en onvoorbereid zijn ze op weg. Met een wanhopige blik in hun ogen vragen ze hoe ver het nog is naar het eerste meer. Tegen zessen wordt ons dit voor het laatst gevraagd, negen uur nadat wij vanaf de tent vertrokken zijn.

Terwijl onze tegenliggers omhoog zwoegen, dalen wij stevig af. Gelukkig hebben we stokken bij ons, maar het is nog steeds een behoorlijk beproeving voor de knieën. Onderweg kopen we nog een flesje wijn. Terug bij de tent gaat Ingrid met haar gekwelde voeten in het ijskoude meer staan. Voor het avondeten maken we alle restjes op: puree, sardientje en een blikje groente. Het einde van onze reis is in zicht. Met de fles wijn hebben we weinig geluk: eerst kiept de picknicktafel en daarmee de fles om en daarna valt de waterzak op de wijnbekers.

Dinsdag 30 december Terug naar Pucón

De bus vertrekt om tien uur en die moeten we beslist halen want de volgende gaat pas tegen de avond. Het lukt gelukkig allemaal net en na een uur in de bus zijn we weer terug in Pucón. We kopen een kaartje voor de bus naar Temuco voor vandaag nog. Dit keer is Claudio er wél en zo kunnen we alsnog de rekening van het hostel betalen. We la-

ten er onze bagage achter en rommelen dan nog wat aan in Pucón. Het is er inmiddels flink veel drukker geworden, vooral met Chilenen. Hun zomervakantie is begonnen. Het dorp stroomt razendsnel vol. Ook is het een stuk warmer. We internetten, eten een heerlijke sandwich met gesmolten kaas en Vincent gaat naar de kapper. We doen de laatste boodschappen, Vincent tikt tot zijn grote vreugde een Fuji-diafilm op de kop en op een beschut terras wachten we tot de bus naar Temuco vertrekt. Op het vliegveld van Temuco staan houtkachels, maar die zijn nu bepaald niet nodig.

Terug in Santiago nemen we weer onze intrek in Hotel Paris en eten weer in het restaurant van de burens. Ingrid zalm en Vincent een soufflé met krab, beide erg lekker. Na twee dagen weer een echt bed en een warme douche, dat is genieten!

Woensdag 31 december Santiago en start van de terugreis

Vandaag slapen we uit tot tien uur en ontbijten in de kleine ontbijtkamer met wat stugge Duitsers (dat zijn Vincents woorden!). Het is prachtig weer dus tijd voor de korte broek en de sandalen. We slenteren wat door de stad, veel mensen doen nog de laatste inkoop voor oud & nieuw. Op de plaza is de grote kerstboom al weer weggehaald. Mercado Central is nieuw voor ons: een prachtig kleurrijke vismarkt waar je beter dan waar ook de kunst van het fileren kunt afkijken. Het is een prachtig gebouw met stalen dakspanten, ooit in Birmingham gebouwd en naar Santiago verscheept. In het middengedeelte kun je eten maar het ziet er allemaal erg commercieel uit. Dan was ons viskot in Puerto Montt oneindig veel leuker! Zeker als blijkt dat de rugzak van Ingrid open staat, oftewel: een mislukte poging tot zakkenrollen.

Wat we verder nog bekijken? Het voormalige treinstation waar we in de kolossale hal even kunnen uitblazen en afkoelen. Het is nu een cultureel centrum. Daarna gaan we de brug over naar de Mercado de Flores waar een heleboel mannen druk bezig zijn om grafstukken te maken. Het gaat razendsnel en professioneel oftewel: erg leuk om naar te kijken. Ingrid krijgt zelfs een roos cadeau. Het is zoveel warmer en drukker dan een maand geleden toen we hier ook waren. We worstelen ons een weg door het winkelend publiek en vluchten een stille zijweg in. Dit is veel leuker, ook door de authentieke huizen die je hier nog vindt. Dan komen we in de wijk Barrio Brasil met ook hier pittoreske kinderkopstraatjes.

Het wordt een dag waarin we ontzettend veel lopen en veel niet kunnen vinden: Casa Roja, de huishoudmarkt, een restaurantje dat open is. We hebben als souvenir die leuke aardewerken soepkommen niet kunnen vinden en zitten daarom ineens met 30.000 peso's. Dat is erg moeilijk op te maken als zo ongeveer alles gesloten is vanwege oud & nieuw! We duiken maar weer de supermarkt in en eten uiteindelijk op de luchthaven.

Bij het inchecken worden wij eruit gepikt voor een tassencontrole. Bij Ingrid is alles goed maar als ze de benzinebrander van Vincent zien, blijven ze er bijna in! De rapen zijn helemaal gaar als Vincent de lege brandstoffles erbij pakt om wat toelichting te geven. We worden van hotemetoot naar hotemetoot gestuurd en Vincents engelengeduld wordt beloond. Eerst was het: brander in de rugzak en fles in de prullenbak. Dat wordt na heel wat heen en weer gepraat: benzinelucht uit de fles spoelen en in de rugzak, brander op eigen risico in de handbagage. Eindelijk stijgen we om half elf op richting Amerika, met de brander in de handbagage. Om middernacht wenst de piloot ons een gelukkig nieuw jaar toe, voor de champagne moet je zeker in de business class zijn.

Donderdag 1 januari 2004! New York

Omdat we een uur of zes in New York moeten wachten, besluiten we de stad in te gaan. Dat gaat verbazingwekkend gemakkelijk: gewoon wat gangen door en trappen af en zonder enige controle staan we opeens op straat, amazing! We pakken de fonkelnieuwe Airtrain waar zelfs nog iemand bij staat om instructie te geven. Na 50 minuten zijn we in het centrum. Vincent weet gelukkig de weg en zo zien we in korte tijd een hoop: Brooklyn Bridge, het oudste café van New York, het Vrijheidsbeeld (op afstand), Ground Zero

(nog steeds één groot gapend gat). Ingrid vindt het prachtig, alles wat typisch Amerikaans is moeten we uitproberen: een hotdog, muffins. Het is heerlijk zonnig en omdat iedereen uitslaapt, is het vrij rustig op straat.

De weg terug naar het vliegveld is één groot drama. Verscheidene metrostations zijn gesloten, geen taxi te krijgen en de tijd begint te dringen. Eindelijk heeft Vincent beet en onze Pakistaanse chauffeur gaat met vliegende vaart naar JFK-Airport. Hij zegt dat we geluk hebben omdat er weinig verkeer is vanwege nieuwjaarsdag. Anders waren we zeker niet op tijd geweest. Uiteindelijk halen we het net.

Vrijdag 2 januari Amsterdam

Rond acht uur 's morgens zijn we eindelijk weer op Hollandse bodem. Er ligt sneeuw en het is ongeveer zeven graden. Als we aan het eind van de ochtend thuis zijn, doen we eerst een dutje van een paar uur. Het tijdsverschil is vrij heftig als je vanuit het Westen komt. Dan brengen we meteen de foto's en dia's weg, bij elkaar 21 rolletjes! Het zal leuk zijn om al die schitterende plekken weer terug te zien!